

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA MIENIA OD ZDARZEŃ LOSOWYCH
z dnia 1 maja 2008 r.
zmienione Anekssem nr 1 z dnia 29 maja 2009 r.
(tekst jednolity)

Kto może się ubezpieczyć

§ 1

1. Niniejsze Ogólne Warunki Ubezpieczenia mienia od zdarzeń losowych (zwane dalej OWU) mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych przez Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji WARTA S.A. (nazywane dalej TUIR WARTA) z osobami prawnymi, jednostkami organizacyjnymi nie będącymi osobami prawnymi posiadającymi zdolność prawną, osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą (nazywane dalej Ubezpieczającym).
2. Umowa ubezpieczenia może zostać zawarta na cudzy rachunek (Ubezpieczonego).

Definicje

§ 2

1. **Akty terrorystyczne** - użycie przemocy przez jakąkolwiek osobę lub grupę osób, działających samodzielnie lub w czyimś imieniu lub w powiązaniu z jakąkolwiek organizacją lub rządem, dokonywane z pobudek politycznych, wyznaniowych, ideologicznych, z powodu przynależności etnicznej, rasowej, z zamiarem wywarcia wpływu na władzę państwową lub administracyjną, powodujące dezorganizację życia publicznego lub skierowane przeciw społeczeństwu z zamiarem jego zastraszenia.
2. **Aparaty elektryczne** – aparaty elektryczne łączeniowe (wyłączniki, odłączniki), aparaty elektryczne pomiarowe (przekładniki prądowe i napięciowe), aparaty elektryczne regulacyjno-ograniczające (kondensatory, rezystory, dławiki).
3. **Bezpośrednie uderzenie pioruna** – uderzenie pioruna bezpośrednio w przedmiot objęty ubezpieczeniem.
4. **Budowle** – trwale związane z gruntem obiekty budowlane naziemne i podziemne inne niż budynki, wraz z instalacjami i urządzeniami stanowiącymi całość techniczną oraz tymczasowe obiekty budowlane nie połączone trwale z gruntem takie jak: kioski, pawilony sprzedaży ulicznej i wystawowe, obiekty kontenerowe.
5. **Budynek** – obiekt budowlany, trwale związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, posiadający fundamenty i dach, wraz z wbudowanymi instalacjami, urządzeniami technicznymi oraz zainstalowanymi na stałe elementami wykończeniowymi, stanowiącymi całość techniczną i użytkową.
Za szczególny rodzaj budynku uważa się wiatę, która stanowi pomieszczenie naziemne nie obudowane ścianami ze wszystkich stron bądź ich pozbawione w ogóle.
6. **Budynek rekreacji indywidualnej** - budynek przeznaczony do okresowego wypoczynku.

7. **Deszcz nawalny** – opad deszczu o współczynniku natężenia według skali stosowanej przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej co najmniej 4. Wystąpienie deszczu o podanym parametrze TUIR WARTA potwierdza w Instytucie Meteorologii i Gospodarki Wodnej lub innych akredytowanych jednostkach badawczych. W przypadku braku stacji pomiarowej w miejscu szkody, bierze się pod uwagę stan faktyczny i rozmiar szkód w miejscu ich powstania, świadczące wyraźnie o działaniu deszczu nawalnego. W ramach deszczu nawalnego TUIR WARTA nie odpowiada za szkody wskutek powodzi będącej następstwem deszczu nawalnego.
8. **Dewastacja** – zdarzenie polegające na rozmyślnym zniszczeniu lub uszkodzeniu mienia przez osoby trzecie. Pojęcie dewastacji nie obejmuje stłuczenia i/lub uszkodzenia szyb i przedmiotów szklanych oraz kradzieży elementów wyposażenia, instalacji i urządzeń technicznych.
9. **Dym i sadza** – produkty niepełnego spalania materiałów, które:
  - 1) nagle wydobyły się ze znajdujących się w miejscu ubezpieczenia urządzeń paleniskowych lub grzewczych eksploatowanych zgodnie z przeznaczeniem i przepisami technicznymi, przy jednoczesnym sprawnym funkcjonowaniu urządzeń wentylacyjnych i oddymiających,
  - 2) są następstwem powstania pożaru w miejscu ubezpieczenia lub w jego bezpośrednim otoczeniu.
10. **Działanie ciężaru śniegu lub lodu** :
  - 1) bezpośrednio, statyczne działanie ciężaru śniegu lub lodu na przedmiot ubezpieczenia,
  - 2) zawalenie się pod wpływem ciężaru śniegu lub lodu mienia sąsiedniego na mienie ubezpieczone.
11. **Franszyza redukcyjna** – określona w umowie kwota pomniejszająca każdorazowo wysokość wyliczonego odszkodowania.
12. **Gotówka** – krajowe i zagraniczne znaki pieniężne.
13. **Grad** – opad atmosferyczny w postaci bryłek lodu.
14. **Huk ponaddźwiękowy** – fala ciśnieniowa wywołana przez przekraczający barierę dźwięku statek powietrzny.
15. **Huragan** – wiatr o prędkości nie mniejszej niż 17,5 m/sek. Prędkość wiatru TUIR WARTA potwierdza w Instytucie Meteorologii i Gospodarki Wodnej lub innych akredytowanych jednostkach badawczych. W przypadku nie odnotowania przez ww. jednostki wystąpienia wiatru o podanym parametrze TUIR WARTA może uznać pojedyncze szkody za spowodowane przez huragan, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono szkody wywołane jego działaniem. TUIR WARTA odpowiada również za szkody w ubezpieczonym mieniu spowodowane przez przedmioty niesione przez wiatr o takiej sile.
16. **Implozja** - uszkodzenie zbiornika lub urządzenia ciśnieniem zewnętrznym, które przewyższa ciśnienie panujące w jego wnętrzu.
17. **Jednostka akredytowana** – instytut lub laboratorium badawcze, posiadające formalne uznanie przez krajową jednostkę akredytującą kompetencji do wykonywania określonych działań.
18. **Jednostka obliczeniowa (j. o.)** – jednostka określająca limit przechowywanych lub transportowanych wartości pieniężnych i stanowiąca 120-krotność przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego za ubiegły kwartał według komunikatu Głównego Urzędu Statystycznego.

- 19. Kradzież z włamaniem** - dokonana lub usiłowana:
- 1) zabór mienia z zamkniętego lokalu, po usunięciu przy użyciu siły i narzędzi zainstalowanych zabezpieczeń lub po otworzeniu zabezpieczeń oryginalnym lub podrobionym kluczem lub innym nośnikiem kodu, które sprawca zdobył w drodze kradzieży z włamaniem do innego lokalu lub w drodze rabunku,
  - 2) zabór mienia z lokalu, w którym sprawca ukrył się przed jego zamknięciem, o ile pozostawił tam ślady, które mogą być użyte jako dowód w postępowaniu wyjaśniającym.
- 20. Lawina** – gwałtowne zsuwanie się lub staczanie mas śniegu, lodu, skał lub kamieni na stokach.
- 21. Maszyny elektryczne** – transformatory, generatory, silniki, przekształtniki.
- 22. Mienie pracownicze** – mienie osobistego użytku pracowników Ubezpieczającego, które znajduje się w miejscu pracy, z wyłączeniem, gotówki, wartości pieniężnych i dokumentów, kart płatniczych (debetowych, obciążeniowych, kredytowych, wstępnie opłaconych preloaded), parapatniczych (bankomatowych, rabatowych, gwarancji czeków) oraz pojazdów mechanicznych (za wyjątkiem wózków inwalidzkich).
- 23. Nakłady inwestycyjne** – udokumentowane koszty poniesione przez Ubezpieczającego na wykończenie, remonty adaptacyjne, remonty kapitalne obiektów lub pomieszczeń wraz z infrastrukturą techniczną z nimi związaną:
- a) zajmowanych przez Ubezpieczającego na podstawie tytułu prawnego, a nie będących jego własnością,
  - b) będących własnością Ubezpieczającego, o ile nie zostały uwzględnione w sumie ubezpieczenia budynków.
- 24. Należyty stan techniczny** – stan urządzeń i elementów zapewniający spełnianie przez nie założonych cech funkcjonalnych i estetycznych poprzez poddawanie ich okresowym przeglądom, konserwacjom czy badaniom.
- 25. Niskocenne składniki majątku**- mienie, które zgodnie z obowiązującymi przepisami zostało jednorazowo wliczone do kosztów operacyjnych i nie jest ujmowane w ewidencji środków trwałych.
- 26. Pośrednie uderzenie pioruna** – uszkodzenie ubezpieczonego mienia wskutek indukcji elektromagnetycznej spowodowanej przez wyładowanie atmosferyczne.
- 27. Pożar** – niekontrolowany proces spalania przebiegający w miejscu do tego nie przeznaczonym.
- 28. Powódź** – zalanie terenów w następstwie:
- 1) podniesienia się wody w korytach wód płynących i stojących (w tym zalanie terenów na skutek sztormu),
  - 2) spływu wód po zboczach i stokach na terenach górskich lub falistych
- TUIR WARTA odpowiada również za szkody w ubezpieczonym mieniu spowodowane przenoszeniem przedmiotów przez wody powodziowe.
- 29. Przedsiębiorca** – osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, posiadająca zdolność prawną wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

30. Rabunek (rozbój) - dokonany i usiłowany:

- 1) zabór mienia z zastosowaniem przez sprawcę przemocy lub groźby jej natchmiastowego użycia w stosunku do Ubezpieczającego, jego pracowników lub osób działających na jego zlecenie, z jego upoważnienia bądź w jego imieniu,
- 2) zabór mienia przy zastosowaniu przemocy lub groźby jej użycia i doprowadzeniu do lokalu lub schowka objętego ubezpieczeniem osoby posiadającej klucze i zmuszeniu jej do ich otworzenia lub otworzenia ich kluczami zrabowanymi przez sprawcę.

31. Reprezentant Ubezpieczającego:

- a) w przypadku przedsiębiorstw państwowych – dyrektor i jego zastępcy,
- b) w przypadku spółek kapitałowych (t.j.z ograniczoną odpowiedzialnością i spółek akcyjnych - członkowie zarządu i prokurenci,
- c) w przypadku spółek jawnych –wspólnicy i prokurenci,
- d) w przypadku spółek komandytowych i komandytowo-akcyjnych – komplementariusze i prokurenci,
- e) w przypadku spółek partnerskich – partnerzy, członkowie zarządu i prokurenci,
- f) w przypadku spółek cywilnych - wspólnicy,
- g) w przypadku spółdzielni, fundacji i stowarzyszeń - członkowie zarządu.

32. Skażenie – oddziaływanie materiałami, które ze względu na swoje pochodzenie, skład chemiczny, biologiczny i inne właściwości oraz okoliczności stanowią zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi albo dla środowiska.

33. Stały dozór - nadzór nad obiektem/lokałem, terenem zewnętrznym sprawowany przez koncesjonowaną agencję ochrony mienia lub przez pracowników Ubezpieczającego.

Sprawujący dozór winni posiadać określony zakres obowiązków z wyszczególnieniem zadań dotyczących postępowania w przypadku próby zaboru mienia a także wykonywać swoje czynności w sposób zapewniający należyłą ochronę mienia poprzez:

- dokonywanie okresowego patrolowania obszaru chronionego (nie rzadziej niż co dwie godziny) oraz kontrolę zabezpieczeń; sposób sprawowania dozoru winien być rejestrowany w dokumentacji służb dozoru i okresowo kontrolowany przez Ubezpieczającego lub
- obserwację całego terenu i obiektów przy pomocy kamer TV; zapis z kamer winien być przechowywany przez czas określony w umowie dotyczącej ochrony.

34. Szkody elektryczne – uszkodzenie maszyn i aparatów elektrycznych spowodowane bezpośrednim działaniem prądu elektrycznego, na skutek wystąpienia co najmniej jednego z następujących zdarzeń:

- uszkodzenie izolacji,
- zwarcie,
- zmiana wartości napięcia lub częstotliwości w sieci zasilającej,
- zanik napięcia jednej lub kilku faz,
- niezadziałanie lub wadliwe funkcjonowanie zabezpieczeń chroniących maszyny i aparaty elektryczne.

35. Środki obrotowe – mienie zaliczane do rzeczowych aktywów obrotowych takie jak: towary, surowce, materiały w przerobie, półprodukty, wyroby gotowe, materiały eksploatacyjne i pomocnicze, opakowania oraz towary nabyte w celu odsprze-

- daży w stanie nieprzetworzonym, jeśli nie są one zaliczane do środków trwałych w myśl obowiązujących przepisów.
- 36. Trzęsienie, zapadanie lub osuwanie się ziemi** – zjawiska nie związane z działalnością człowieka polegające na gwałtownych wstrząsach i drganiach gruntu, obniżaniu się terenu wskutek zawalenia się podziemnych pustych przestrzeni powstałych w sposób naturalny, ruchy ziemi na stokach.
- 37. Uderzenie pojazdu** – uderzenie pojazdu mechanicznego, jego części lub przewożonego na nim ładunku w ubezpieczone mienie.
- 38. Upadek drzew, budynków, budowli, urządzeń technicznych** – uszkodzenie ubezpieczonego mienia wskutek przewrócenia się rosnących w pobliżu drzew lub nie będących we władaniu Ubezpieczającego budynków, budowli, urządzeń technicznych lub ich elementów.
- 39. Upadek statku powietrznego** - katastrofa bądź przymusowe lądowanie statku powietrznego, upadek jego części lub transportowanego ładunku, awaryjny zrzut paliwa.
- 40. Wybuch :**
- 1) gwałtowna zmiana równowagi układu wywołana reakcją chemiczną z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów i/lub par cieczy,
  - 2) gwałtowna zmiana równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów i/lub par cieczy znajdujących się w zbiorniku/naczyniu ciśnieniowym, wywołana ich dążnością do rozprężania i rozprzestrzeniania się.
- 41. Wartości pieniężne:**
- 1) czeki, wystawione przez innych przedsiębiorców,
  - 2) akcje, obligacje na okaziciela nie dopuszczone do publicznego obrotu,
  - 3) złoto, srebro, platyna, kamienie szlachetne i półszlachetne, perły oraz wyroby z nich wykonane.
- 42. Zabudowa zagrodowa** – budynki mieszkalne, gospodarcze i inwentarskie w rodzinnych gospodarstwach rolnych, hodowlanych lub ogrodniczych oraz w gospodarstwach leśnych.
- 43. Zalanie** – niezamierzone i niekontrolowane wydobywanie się wody, pary lub innych cieczy z urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, centralnego ogrzewania lub innych przewodów i urządzeń technologicznych, wskutek:
- 1) awarii instalacji lub działania niskich temperatur,
  - 2) samoistnego rozszczelnienia się zbiorników,
  - 3) cofnięcia się ścieków z sieci kanalizacyjnej,
  - 4) samoczynnego uruchomienia się wodnych instalacji gaśniczych z przyczyn innych niż pożar,
  - 5) nieumyślnego pozostawienia otwartych zaworów w sieci wodociągowej,
  - 6) nieumyślnego działania osób trzecich,
- Ponadto za zalanie uważa się uszkodzenie ubezpieczonego mienia wodą powstałą w wyniku szybko topniejących mas śniegu na skutek gwałtownej zmiany temperatury.
- 44. Zamek wielopunktowego ryglowania** – zamek powodujący ryglowanie drzwi w ościeżnicy w co najmniej dwóch miejscach odległych od siebie o minimum 30cm.
- 45. Zdarzenie losowe** - zdarzenie o charakterze przyszłym, nieprzewidzianym, nagłym i niezależnym od woli Ubezpieczającego powodującym szkodę w ubezpieczonym mieniu.

Przedmiot ubezpieczenia

§ 3

1. Przedmiotem umów ubezpieczenia zawieranych na podstawie niniejszych OWU może być wymienione poniżej mienie, ewidencjonowane zgodnie z obowiązującymi przepisami, stanowiące własność Ubezpieczającego lub znajdujące się w jego prawnym posiadaniu, za które ponosi on odpowiedzialność:
  - 1) środki trwałe:
    - a) budynki i budowle,
    - b) maszyny, urządzenia i wyposażenie,
    - c) stacjonarny i przenośny sprzęt elektroniczny,
  - 2) środki obrotowe,
  - 3) rzeczy ruchome osób trzecich przyjęte do sprzedaży lub w celu wykonania usługi,
  - 4) nakłady inwestycyjne,
  - 5) gotówka,
  - 6) wartości pieniężne,
  - 7) niskocenne składniki majątku,
  - 8) mienie pracownicze,
2. Za zgodą TUiR WARTA przedmiotem ubezpieczenia mogą być także:
  - 1) dzieła sztuki, przedmioty o charakterze zabytkowym lub unikatowym, eksponaty,
  - 2) dokumenty w formie papierowej,
  - 3) plany w formie papierowej, modele, wzorce,
  - 4) budynki w budowie,w zakresie ograniczonym do zdarzeń losowych określonych w umowie ubezpieczenia.

Miejsce ubezpieczenia

§ 4

Miejsce ubezpieczenia oznacza każde miejsce na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej wskazane przez Ubezpieczającego we wniosku o ubezpieczenie, w którym znajduje się zgłoszone do ubezpieczenia mienie, o ile nie umówiono się inaczej.

Zakres ubezpieczenia

§ 5

1. W ramach ubezpieczenia TUiR WARTA odpowiada za szkody w ubezpieczonym mieniu będące następstwem zdarzenia losowego, powstałe w okresie i miejscu ubezpieczenia, z zastrzeżeniem postanowień § 7-9.
2. TUiR WARTA może ubezpieczyć mienie:
  - 1) od następstw wymienionych i zdefiniowanych w § 2 niniejszych OWU zdarzeń, w zakresie:
    - a) podstawowym obejmującym: pożar, bezpośrednio uderzenie pioruna, wybuch, implozję, upadek statku powietrznego,
    - b) rozszerzonym obejmującym wszystkie zdarzenia wymienione w pkt 1a) oraz jedno lub więcej wymienionych poniżej zdarzeń o: ppkt a) powódź,

ppkt b) huragan,
ppkt c) deszcz nawalny, grad, działanie ciężaru śniegu i lodu, trzęsienie,
zapadanie lub osuwanie się ziemi, lawina, dym i sadzę, uderzenie
pojazdu, huk ponadźwiękowy, pośrednie uderzenie pioruna,
upadek drzew, budynków, budowli, urządzeń technicznych,

ppkt d) zalanie

c) pełnym obejmującym wszystkie zdarzenia wymienione w pkt.1a i 1b
niniejszego punktu.

lub

- 2) od szkód polegających na utracie, zniszczeniu lub uszkodzeniu ubezpieczonego mienia na skutek nagłego, niespodziewanego i niezależnego od woli Ubezpieczającego zdarzenia, o ile nie zostało ono wyłączone z ubezpieczenia zgodnie z postanowieniami § 8 i 9.
3. W ramach ubezpieczenia TUiR WARTA pokrywa również:
- 1) szkody polegające na :
    - a) skażeniu lub zanieczyszczeniu ubezpieczonego mienia spowodowane zdarzeniami losowymi objętymi umową ubezpieczenia, z zastrzeżeniem postanowień § 8 pkt.3.
    - b) zniszczeniu ubezpieczonego mienia wskutek akcji ratowniczej, prowadzonej w związku z zaistniałymi zdarzeniami losowymi.
  - 2) udokumentowane poniesione koszty:
    - a) zapobieżenia szkodzie w przypadku bezpośredniego zagrożenia przez zaistniałe zdarzenie losowe,
    - b) związane z ratunkiem ubezpieczonego i dotkniętego szkodą mienia, mające na celu niedopuszczenie do powstania lub zwiększenia szkody,
    - c) uprzątnięcia pozostałości po szkodzie, łącznie z kosztami rozbiórki i demontażu części niezdatnych do użytku.
4. Koszty, o których mowa w ust.3 pkt.2a) i 2b) niniejszego paragrafu pokrywane są w granicach sumy ubezpieczenia bez względu na wynik działań zapobiegających i ratowniczych, a koszty wymienione w ust.3 pkt.2c) niniejszego paragrafu pokrywane są w granicach sumy ubezpieczenia w wysokości nie przekraczającej 10 % szkody, chyba, że zostaną dodatkowo ubezpieczone.
5. Jeżeli koszty, o których mowa w ust.3 dotyczą mienia ubezpieczonego i nie ubezpieczonego, TUiR WARTA pokryje je w takiej proporcji do ogólnych kosztów poniesionych przez Ubezpieczającego, w jakiej wartość mienia ubezpieczonego pozostaje do wartości całego mienia. W przypadku, gdy ustalenie tych wartości jest niemożliwe, TUiR WARTA pokryje 50% poniesionych kosztów.
6. O ile przebieg zdarzenia losowego nie wskazuje na bezwzględną konieczność prowadzenia działań związanych z ratunkiem lub zabezpieczeniem mienia w godzinach nadliczbowych lub dniach wolnych od pracy, koszty wymienione w ust.3 pkt.2a i 2b są pokrywane według stawek godzinowych podstawowych, natomiast koszty uprzątnięcia po szkodzie, wymienione w ust.3 pkt.2c), są pokrywane zawsze według podstawowych stawek godzinowych.
7. Ubezpieczenie zawarte w zakresie określonym **w ust.2 pkt 1)** może zostać **rozszerzone dodatkowo o:**
- 1) ubezpieczenie maszyn elektrycznych od szkód elektrycznych, **zgodnie z § 25**

- 2) stłuczenie i uszkodzenie szyb i innych przedmiotów, **zgodnie z § 26,**
  - 3) dewastację, **zgodnie z § 27**
8. Ubezpieczenie zawarte w zakresie określonym w **ust. 2 pkt 2)** może zostać **rozszerzone dodatkowo** o:
- 1) ubezpieczenie maszyn elektrycznych od szkód elektrycznych, **zgodnie z § 25,**
  - 2) stłuczenie i uszkodzenie szyb i innych przedmiotów, **zgodnie z § 26.**
- W przypadku ubezpieczenia budynku, oszklenie ścian i dachów oraz szyby okienne i drzwiowe objęte są ubezpieczeniem i nie wymagają dodatkowego rozszerzenia ubezpieczenia, o ile ich wartość została uwzględniona w sumie ubezpieczenia budynku.

Okres ubezpieczenia

§ 6

Umowę ubezpieczenia zawiera się na czas określony, zwany okresem ubezpieczenia.

Jakiego mienia WARTA nie ubezpiecza

§ 7

Na podstawie niniejszych OWU TUIR WARTA nie ubezpiecza:

- 1) upraw na pniu, drzew, krzewów,
- 2) zwierząt w zakresie określonym w § 5 ust.2 pkt 2),
- 3) gruntów, gleby, naturalnych wód podziemnych i powierzchniowych, zbiorników wodnych,
- 4) mienia związanego z produkcją wydobywczą znajdującego się pod ziemią,
- 5) programów komputerowych, chyba że stanowią środki obrotowe,
- 6) mienia przeznaczonego na złom,
- 7) kart płatniczych (debetowych, obciążeniowych, kredytowych, kart wstępnie opłaconych), kart parapatniczych (bankomatowych, rabatowych, gwarancyjnych czeków),
- 8) mienia w czasie transportu, z zastrzeżeniem postanowień klauzuli 10. Niniejsze wyłączenie nie dotyczy gotówki i wartości pieniężnych ubezpieczonych w zakresie określonym w § 5 ust.2, pkt.2).
- 9) budynków i budowli przeznaczonych do rozbiórki oraz nie zalegalizowanych samowoli budowlanych, a także znajdującego się w nich mienia,
- 10) mienia nieczynnych zakładów oraz mienia wyłączanego z eksploatacji (tzn. obiektów i urządzeń wyłączonych z eksploatacji na okres dłuższy niż 30 dni, chyba że TUIR WARTA została o tym fakcie poinformowana i pisemnie potwierdziła utrzymanie ubezpieczenia), powyższe nie dotyczy obiektów i urządzeń będących w planowanym przestoju technologicznym wynikającym z ich funkcji (np. kotłownie, linie produkcyjne pracujące w układzie periodycznym itp.),
- 11) gotówki i wartości pieniężnych będących w posiadaniu firmy ochrony mienia lub innej świadczącej usługi o podobnym charakterze w zakresie określonym w § 5 ust.2 pkt 2),
- 12) szklarni, inspektów, namiotów (w tym namiotów foliowych) oraz znajdującego się w nich mienia w zakresie określonym w § 5 ust.2, pkt.2),

Wspólne dla wszystkich zakresów ubezpieczenia wyłączenia odpowiedzialności za szkody

§ 8

TUIR WARTA nie ponosi odpowiedzialności za szkody :

1. powstałe wskutek działań wojennych, stanu wyjątkowego, strajków, zamieszek, rozruchów, rewolucji, wojny domowej, sabotażu i aktów terrorystycznych, z zastrzeżeniem postanowień klauzuli 8 i 9,
2. wyrządzone umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa przez Ubezpieczającego lub jego reprezentantów,
3. spowodowane reakcją jądrową, skażeniem radioaktywnym lub zanieczyszczeniem odpadami przemysłowymi,
4. w mieniu zajęтым przez uprawnione organy władzy państwowej i samorządowej,
5. w środkach obrotowych o przekroczonym terminie ważności lub wycofanym z obrotu przed powstaniem szkody oraz mieniu, którego zakup potwierdzony jest fałszywymi dokumentami,
6. górnicze powstałe wskutek prowadzenia prac i robót geologicznych, wydobywczych kopalin ze złóż oraz robót podziemnych z zastosowaniem techniki górniczej, lub też zawału wyrobisk górniczych (zarówno czynnych jak i wyłączonych z eksploatacji),
7. powstałe w związku z prowadzeniem lub w następstwie robót budowlanych, w rozumieniu ustawy Prawo budowlane, z zastrzeżeniem postanowień klauzuli 4,
8. powstałe na skutek systematycznego zawilgacania z powodu nieszczelności urządzeń wodno-kanalizacyjnych i innych urządzeń technologicznych rozprzodkujących wodę, inne ciecze lub parę oraz zawilgacania przez wody gruntowe, a także spowodowane przez grzyb ścienny,
9. powstałe wskutek wybuchu wywołanego przez Ubezpieczającego w celach produkcyjnych, eksploatacyjnych lub rozbiórkowych,
10. powstałe w mieniu składowanym niezgodnie z wymaganiami producenta lub dostawcy, chyba, że sposób składowania nie miał wpływu na powstanie lub rozmiar szkody,
11. powstałe w pojazdach podlegających rejestracji, chyba, że stanowią one środki obrotowe lub rzeczy ruchome osób trzecich przyjęte do sprzedaży lub w celu wykonania usług,
12. powstałe wskutek zalania mienia, jeżeli zalanie nastąpiło z powodu złego stanu technicznego dachu lub innych elementów budynku, którego konserwacja należała do obowiązków Ubezpieczającego, bądź z powodu nie zabezpieczenia otworów (okien, świetlików itp.),
13. powstałe w środkach obrotowych, rzeczach ruchomych osób trzecich oraz mieniu nie eksploatowanym, w wyniku uszkodzenia/ zniszczenia będącego następstwem zalania, powodzi lub deszczu nawalnego składowanych poniżej poziomu gruntu, jeżeli składowane były niżej niż 10 cm nad podłogą, powyższe nie dotyczy przypadku gdy zalanie nastąpiło bezpośrednio z góry,
14. powstałe w naziemnych oraz podziemnych liniach **(przesyłowych i rozdzielczych) elektroenergetycznych**, teletechnicznych i innych **tego typu** oraz urządzeniach stanowiących ich integralną część, służących do rozdziału i przetwarzania energii lub sygnałów, za wyjątkiem linii i urządzeń zaspokajających Ubezpieczającego, zlokalizowanych na jego terenie i stanowiących jego własność,

15. powstałe w wyniku nie przestrzegania przez Ubezpieczającego wymogów określonych w obowiązujących przepisach prawa, Polskich Normach i normach branżowych, o ile miało to wpływ na powstanie szkody lub jej rozmiar,
16. wszelkiego rodzaju szkody pośrednie związane z opóźnieniami, utratą rynku, utratą zysku, zwiększonymi kosztami działalności, z zastrzeżeniem postanowień klauzuli 11,
17. nie przekraczające 500 zł łącznie z kosztami o których mowa w § 5 ust.3 pkt.2).

Dodatkowe wyłączenia odpowiedzialności za szkody

§ 9

W przypadku ubezpieczenia mienia w zakresie ubezpieczenia określonym w § 5 ust.2 pkt 2), TUIR WARTA nie odpowiada również za szkody:

1. polegające na stopniowej utracie właściwości użytkowych lub stopniowym niszczeniu ubezpieczonego mienia będących skutkiem naturalnego zużycia, ujawnienia się wad ukrytych, wadliwej właściwości lub natury przedmiotu ubezpieczenia, zmiany jego parametrów w wyniku powolnego oddziaływania czynników fizycznych, termicznych, chemicznych, biologicznych chyba, że w następstwie wystąpiło inne zdarzenie losowe nie wyłączone z zakresu ubezpieczenia, wówczas TUIR WARTA ponosi odpowiedzialność za skutki takiego zdarzenia,
2. polegające na awarii i uszkodzeniu maszyn, urządzeń, stacjonarnego i przenośnego sprzętu elektronicznego, wskutek przyczyn związanych z ich eksploatacją, obsługą bądź konserwacją, chyba, że w ich następstwie wystąpiło inne zdarzenie nie wyłączone z zakresu ubezpieczenia, wówczas TUIR WARTA ponosi odpowiedzialność za skutki takiego zdarzenia, z zastrzeżeniem postanowień klauzuli 6,
3. w środkach obrotowych na skutek awarii urządzeń chłodniczych, z zastrzeżeniem postanowień klauzuli 7,
4. polegające na elektrycznych, niezwiązanych z wyładowaniami atmosferycznymi, uszkodzeniach maszyn i urządzeń,
5. polegające na pękaniu ścian lub zawaleniu się budynków i budowli, chyba, że szkoda powstała na skutek zdarzenia, za które TUIR WARTA ponosi odpowiedzialność, z zastrzeżeniem postanowień klauzuli 5,
6. wywołane błędami konstrukcyjnymi, nieprawidłowym montażem, użyciem wadliwych materiałów, chyba, że w ich następstwie wystąpiło inne zdarzenie nie wyłączone z zakresu ubezpieczenia, wówczas TUIR WARTA ponosi odpowiedzialność za skutki takiego zdarzenia,
7. polegające na nie działaniu, nieprawidłowym działaniu lub nieprawidłowym zastosowaniu oprogramowania lub nośników informacji, a także niedostępności, utracie lub zniekształceniu informacji przechowywanej bądź przetwarzanej przez sprzęt, oprogramowanie lub nośnik informacji, chyba, że w następstwie wystąpiło inne zdarzenie nie wyłączone z zakresu ubezpieczenia, wówczas TUIR WARTA ponosi odpowiedzialność za skutki takiego zdarzenia,
8. w mieniu, którego uszkodzenie lub zniszczenie nastąpiło bezpośrednio w wyniku jego produkcji, przetwarzania, wykonywania na nim usługi,

9. powstałe wskutek kradzieży mienia, za wyjątkiem kradzieży z włamaniem i rabunku, za które TUIR WARTA ponosi odpowiedzialność,
10. powstałe wskutek kradzieży z włamaniem i rabunku w obiektach nie zabezpieczonych zgodnie z postanowieniami ust. 6-21 paragrafu 17,
11. polegające na utracie lub ubytku mienia powstałego w niewyjaśnionych okolicznościach, z nieustalonych przyczyn lub będące następstwem oszustwa, fałszerstwa, poświadczenia nieprawdy, podstępny, wyłudzenia, wymuszenia lub szantażu,
12. polegające na stłuczeniu przedmiotów szklanych stanowiących środki obrotowe,
13. powstałe wskutek zakłóceń lub przerwy w dostawie do ubezpieczonego zakładu mediów (energii elektrycznej, energii cieplnej, wody, pary, gazu).

Suma ubezpieczenia / limit odpowiedzialności

§ 10

1. Suma ubezpieczenia lub uzgodniony w umowie limit odpowiedzialności stanowi górną granicę odpowiedzialności TUIR WARTA.
2. Sposób ustalenia sumy ubezpieczenia lub limitu odpowiedzialności zależy od rodzaju mienia zgłoszonego przez Ubezpieczającego do ubezpieczenia oraz wybranego przez niego zakresu ubezpieczenia.
3. Suma ubezpieczenia:
  - 1) powinna uwzględnić podatek VAT w przypadku gdy Ubezpieczający nie jest płatnikiem podatku VAT,
  - 2) nie uwzględniać podatku VAT w przypadku, gdy Ubezpieczający jest płatnikiem podatku VAT.
4. Sumę ubezpieczenia mienia ustala Ubezpieczający, zgodnie z zasadami określonymi w § 11, przy czym w odniesieniu do poszczególnego środka trwałego, za sumę ubezpieczenia przyjmuje się jego wartość zgodnie z ewidencją, a w przypadku ubezpieczenia w wartości odtworzeniowej lub rzeczywistej zgodnie z wykazem środków trwałych Ubezpieczającego, załączonym do umowy ubezpieczenia. W przypadku braku wykazu ubezpieczonego mienia przyjmuje się, że ubezpieczeniem objęta jest całość mienia znajdującego się w ubezpieczonej lokalizacji.
5. W ubezpieczeniu mienia w zakresie określonym w § 5 ust.2 pkt.2 górną granicę odpowiedzialności za szkody w wyniku kradzieży z włamaniem i rabunku stanowi limit w wysokości 20% sumy ubezpieczenia poszczególnych rodzajów ubezpieczonego mienia, z zastrzeżeniem postanowień § 17 ust.13-17 odnoszących się do gotówki i wartości pieniężnych.
6. W przypadku gdy w umowie ubezpieczenia mają zastosowanie klauzule określone w załączniku do OWU górną granicę odpowiedzialności za szkody z tytułu poszczególnych klauzuli stanowi limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia.
7. TUIR WARTA w uzgodnieniu z Ubezpieczającym może wprowadzić w formie limitu ograniczenie odpowiedzialności za szkody w mieniu z tytułu powodzi w zależności od stopnia zagrożenia miejsca ubezpieczenia występowaniem powyższego ryzyka.

8. Na wniosek Ubezpieczającego istnieje możliwość ustalenia dodatkowej prewencyjnej sumy ubezpieczenia. W przypadku niedoszacowania sumy ubezpieczenia mienia, prewencyjna suma ubezpieczenia będzie miała zastosowanie do tych pozycji mienia, w których po szkodzie stwierdzono niedoubezpieczenie.
9. O ile nie umówiono się inaczej, ustalone w umowie ubezpieczenia sumy ubezpieczenia nie ulegają obniżeniu po wypłacie odszkodowania, za wyjątkiem sum ubezpieczenia określonych w systemie na pierwsze ryzyko, o którym mowa w § 11 ust.11-13 oraz ustalonych limitów odpowiedzialności.
10. Sumy ubezpieczenia/limity odpowiedzialności, które uległy obniżeniu po wypłacie odszkodowania, mogą zostać, w uzgodnieniu z TUIR WARTA i po opłaceniu dodatkowej składki, uzupełnione do pierwotnej wysokości.

Sposób ustalania sumy ubezpieczenia. Systemy ubezpieczenia

§ 11

1. W zależności od przedmiotu ubezpieczenia, ubezpieczenie zawarte może być w systemie :
  - 1) na sumy stałe,
  - 2) na sumy zmienne,
  - 3) na pierwsze ryzyko.

Sumy stałe

2. Ubezpieczenie **na sumy stałe** oznacza, że suma ubezpieczenia każdego rodzaju mienia zgłoszonego do ubezpieczenia winna odpowiadać jego wartości w dniu rozpoczęcia ubezpieczenia oraz przez cały okres trwania umowy ubezpieczenia.

Jeżeli Ubezpieczający w trakcie trwania umowy ubezpieczenia podwyższy wartość mienia danego rodzaju poprzez wprowadzenie zmian technicznych lub zakup nowego mienia obowiązany jest do zgłoszenia nowej (podwyższonej) sumy ubezpieczenia, która będzie obowiązywała od dnia następnego po jej zgłoszeniu i opłaceniu dodatkowej składki.

3. Na sumy stałe mogą być ubezpieczone:
  - 1) środki trwałe:
    - a) budynki i budowle,
    - b) maszyny, urządzenia i wyposażenie,
    - c) stacjonarny i przenośny sprzęt elektroniczny,
  - 2) środki obrotowe, rzeczy ruchome osób trzecich przyjęte do sprzedaży lub w celu wykonania usługi,
  - 3) gotówka i wartości pieniężne,
  - 4) budynki w budowie,
  - 5) dzieła sztuki, przedmioty o charakterze zabytkowym lub unikatowym, eksponaty.
4. Sumę ubezpieczenia dla środków trwałych ustala Ubezpieczający opierając się na:
  - 1) wartości odtworzeniowej – pozwalającej na odbudowę/odtworzenie mienia do stanu nowego ale nie ulepszonego,

- a) w przypadku budynków i budowli – będzie to koszt odbudowy z zachowaniem dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, rodzaju zastosowanych materiałów wraz z nakładami na roboty wykończeniowe,
  - b) w przypadku pozostałych środków trwałych – będzie to cena nabycia lub koszt wytworzenia nowego środka trwałego tego samego rodzaju, typu, modelu i o tych samych bądź zbliżonych parametrach z uwzględnieniem kosztów transportu i montażu
- 2) wartości rzeczywistej – pozwalającej na odbudowę/odtworzenie mienia do stanu nowego nie ulepszono, z uwzględnieniem stopnia technicznego zużycia,
  - 3) wartości ewidencyjnej brutto (księgowej wartości początkowej środków trwałych z uwzględnieniem obowiązujących przeszacowań).
5. Sumę ubezpieczenia dla budynków w budowie ustala Ubezpieczający w oparciu o koszt odtworzenia robót wykonanych w poprzednich okresach powiększony o planowaną wartość przerobu budowlanego w bieżącym okresie ubezpieczenia.
  6. Sumę ubezpieczenia dla środków obrotowych ustala Ubezpieczający na podstawie najwyższej przewidywanej w okresie ubezpieczenia wartości odpowiadającej cenie ich nabycia lub kosztom wytworzenia.
  7. Sumę ubezpieczenia dla rzeczy ruchomych osób trzecich przyjętych do sprzedaży lub w celu wykonania usługi ustala Ubezpieczający na podstawie najwyższej przewidywanej w okresie ubezpieczenia wartości tego mienia ustalonej pomiędzy usługodawcą i usługobiorcą, bez uwzględnienia prowizji komisowej oraz ceny usługi.
  8. Sumę ubezpieczenia dla gotówki i wartości pieniężnych ustala Ubezpieczający na podstawie najwyższej przewidywanej w okresie ubezpieczenia wartości:
    - 1) dla krajowych i zagranicznych znaków pieniężnych – według wartości nominalnej,
    - 2) dla czeków - na podstawie kwot wykazanych na czekach, akcji - na podstawie wartości księgowej akcji, obligacji – na podstawie wartości nominalnej z uwzględnieniem należnego oprocentowania,
    - 3) dla złota, srebra, platyny, kamieni szlachetnych i półszlachetnych, pereł oraz wyrobów z nich wykonanych według ceny zakupu lub kosztów wytworzenia.
  9. Sumę ubezpieczenia dla dzieł sztuki, przedmiotów o charakterze zabytkowym lub unikatowym, eksponatów ustala Ubezpieczający w oparciu o wartość określoną przez rzeczoznawcę, wartość rynkową lub cenę zakupu potwierdzoną rachunkiem/fakturą.

Sumy zmienne

10. Ubezpieczeniem **na sumy zmienne** mogą być ubezpieczone środki obrotowe, których wartość w okresie ubezpieczenia ulega znacznym wahaniom, a średnia miesięczna ich wartość ustalona na podstawie stanów na ostatni dzień każdego miesiąca w okresie 12 miesięcy poprzedzających zawarcie ubezpieczenia nie jest mniejsza niż 300.000 złotych.
11. Suma ubezpieczenia ubezpieczonego mienia powinna odpowiadać

najwyższej przewidywanej wartości mienia zgłoszonego do ubezpieczenia odpowiadającej cenie nabycia lub kosztom wytworzenia.

Pierwsze ryzyko

12. Ubezpieczenie **na pierwsze ryzyko** oznacza, że Ubezpieczający określa sumę ubezpieczenia w kwocie odpowiadającej wysokości przewidywanych strat, która nie musi odpowiadać pełnej wartości mienia zgłoszonego do ubezpieczenia.
13. Na pierwsze ryzyko mogą być ubezpieczone:
  - 1) nakłady inwestycyjne,
  - 2) gotówka , (za wyjątkiem banków i instytucji finansowych)
  - 3) niskocenne składniki majątku,
  - 4) mienie pracownicze ,
  - 5) dokumenty,
  - 6) plany, modele, wzorce.
14. Na pierwsze ryzyko mogą zostać ubezpieczone ponad sumę ubezpieczenia koszty, o których mowa w § 5 ust.3 pkt 2 ,prewencyjna suma ubezpieczenia, o której mowa w § 10 ust.8 oraz dodatkowy, ponad limit odpowiedzialności o którym mowa w § 10 ust. 5 limit dla kradzieży z włamaniem i rabunku, z zastrzeżeniem postanowień § 17ust.14-18 odnoszących się do gotówki i wartości pieniężnych.

Zawarcie umowy ubezpieczenia § 12

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie wniosku wypełnionego przez Ubezpieczającego, skierowanego do TUiR WARTA na formularzu lub w innej formie pisemnej, zawierającego dane niezbędne do oceny ryzyka i wyliczenia kosztów ubezpieczenia.
2. Wniosek powinien zawierać co najmniej następujące dane:
  - 1) nazwę i adres Ubezpieczającego/ Ubezpieczonego,
  - 2) NIP i regon Ubezpieczającego/Ubezpieczonego,
  - 3) rodzaj działalności wg klasyfikacji PKD,
  - 4) czas trwania ubezpieczenia (początek, koniec),
  - 5) miejsce ubezpieczenia,
  - 6) przedmiot i zakres ubezpieczenia,
  - 7) sumy ubezpieczenia/limity odpowiedzialności
  - 8) system ubezpieczenia,
  - 9) opis posiadanych zabezpieczeń przeciwpożarowych, przeciwwłamaniowych.
3. Jeżeli wniosek nie zawiera danych określonych w ust.2 lub zawiera błędy Ubezpieczający, na wniosek TUiR WARTA, powinien go uzupełnić lub poprawić w terminie 14 dni od daty otrzymania pisma TUiR WARTA.
4. Ubezpieczający jest obowiązany udzielić TUiR WARTA odpowiedzi na wszystkie pytania umieszczone na formularzu wniosku lub skierowane do niego w innej formie pisemnej. W okresie trwania umowy ubezpieczenia, Ubezpieczający ma obowiązek zgłaszania niezwłocznie w formie pisemnej, zmian powyższych okoliczności. Jeżeli TUiR WARTA zawarła umowę ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne
5. Jeżeli Ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela obowiązki

określone w ust.1-4 ciążą również na przedstawicielu i obejmują ponadto okoliczności jemu znane.

6. Jeżeli Ubezpieczający udzielił niezgodnie z prawdą odpowiedzi na pytania o których mowa w ust.1 – 4, lub nie poinformował o zmianie powyższych okoliczności, TUiR WARTA nie ponosi odpowiedzialności za wynikłe z tego tytułu skutki. Jeżeli umowa ubezpieczenia została zawarta na podstawie podanych przez Ubezpieczającego umyślnie nieprawdziwych danych TUiR WARTA nie ponosi odpowiedzialności za szkodę.
7. TUiR WARTA potwierdza zawarcie umowy ubezpieczenia dokumentem ubezpieczenia.

Czas trwania umowy ubezpieczenia

§ 13

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na czas określony, podany w dokumencie ubezpieczenia jako okres ubezpieczenia.
2. Jeżeli nie umówiono się inaczej odpowiedzialność TUiR WARTA rozpoczyna się od dnia następnego po zawarciu umowy ubezpieczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po zapłaceniu składki (w całości lub pierwszej raty).
3. Jeżeli strony umówiły się, że TUiR WARTA ponosi odpowiedzialność przed zapłaceniem składki, a składka lub pierwsza rata nie została opłacona w ustalonym terminie, umowa ubezpieczenia może zostać rozwiązana w drodze pisemnego wypowiedzenia przez TUiR WARTA ze skutkiem natychmiastowym. W przypadku braku wypowiedzenia umowa wygasa z końcem okresu, za który przypada nieopłacona składka.
4. W razie opłacania składki w ratach niezapłacenie w terminie kolejnej raty składki może spowodować ustanie odpowiedzialności TUiR WARTA, gdy TUiR WARTA po upływie terminu zapłaty kolejnej raty składki wezwała Ubezpieczającego do zapłaty z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności.
5. W razie zbycia przedmiotu ubezpieczenia, prawa z umowy ubezpieczenia mogą być za pisemną zgodą TUiR WARTA, przeniesione na nabywcę przedmiotu. W razie przeniesienia praw, o których mowa powyżej, na nabywcę przedmiotu przechodzą także obowiązki, które ciążyły na zbywcy, chyba, że strony za zgodą TUiR WARTA umówiły się inaczej. Pomimo tego przejścia obowiązków zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składki przypadającej za czas od chwili przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę. Jeżeli prawa, o których mowa powyżej nie zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia, umowa ubezpieczenia wygasa z chwilą przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.
6. Odpowiedzialność TUiR WARTA ustaje:
  - 1) w dniu wygaśnięcia umowy ubezpieczenia w przypadku określonym w § 13 ust.3 i 5,
  - 2) w dniu rozwiązania umowy ubezpieczenia w przypadku określonym w § 13 ust.7,
  - 3) w przypadku o którym mowa w ust.4, o ile kolejna rata składki nie zostanie opłacona,
  - 4) w dniu wypłacenia przez TUiR WARTA odszkodowania w wysokości rów-

- nej łącznej sumie ubezpieczenia, o ile umowa ubezpieczenia przewiduje obniżenie sumy ubezpieczenia po wypłacie odszkodowania, zgodnie z postanowieniami § 10 ust.9,
- 5) z upływem ostatniego dnia okresu ubezpieczenia, na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia.
  7. Umowa ubezpieczenia może być rozwiązana przez każdą ze stron:
    - 1) w przypadku ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa powstania szkody, w wyniku której strona zażądała zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym,
    - 2) ze skutkiem natychmiastowym z dniem zawieszenia lub zaprzestania prowadzenia działalności przez Ubezpieczającego.
  8. Jeżeli umowa ubezpieczenia została zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, ubezpieczający ma prawo do odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni, a przypadku gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą w terminie 7 dni licząc od dnia zawarcia umowy.

Składka

§ 14

1. Składkę za ubezpieczenie oblicza się za czas trwania odpowiedzialności TUIR WARTA zgodnie z obowiązującą taryfą, po dokonaniu oceny ryzyka, z uwzględnieniem przedmiotu ubezpieczenia, zakresu ubezpieczenia, sumy ubezpieczenia.
2. W przypadku określenia sumy ubezpieczenia w walucie obcej wartość składki wyliczonej w oparciu o tę sumę przelicza się na złote według średniego kursu NBP z dnia zawarcia umowy ubezpieczenia.
3. Składka ubezpieczeniowa może być płatna jednorazowo lub w ratach określonych w dokumencie ubezpieczenia.
4. W przypadku gdy płatność składki dokonywana jest w formie przelewu bankowego, przekazu pocztowego lub w formie elektronicznej, za datę opłacenia składki uznaje się datę stempla bankowego lub pocztowego, uwidocznioną na przelewie bankowym lub pocztowym Ubezpieczającego lub datę złożenia zlecenia przelania środków przy opłacie w formie elektronicznej potwierdzającą przekazanie środków pieniężnych na rachunek TUIR WARTA, w kwocie określonej w dokumencie ubezpieczenia, o ile zlecenie zapłaty zostało dokonane przed upływem wyznaczonego terminu płatności określonego w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy, a na rachunku Ubezpieczającego znajdowała się wystarczająca kwota środków pieniężnych do zrealizowania tego przelewu.
5. Do zapłacenia składki zobowiązany jest Ubezpieczający, również wtedy gdy ubezpieczenie zostało zawarte na cudzy rachunek.
6. W ubezpieczeniu na sumy zmienne, na początku okresu ubezpieczenia Ubezpieczający uiszcza składkę zaliczkową w wysokości nie mniejszej niż 50% składki naliczonej od zadeklarowanej zgodnie z § 11 ust. 10 sumy ubezpieczenia. Składka ta zostanie rozliczona po zakończeniu okresu ubezpieczenia na podstawie średniej arytmetycznej wartości stanów zapasów z okresu ubezpie-

czenia. W tym celu Ubezpieczający obowiązany jest przedłożyć TUIR WARTA najpóźniej w terminie 30 dni po zakończeniu okresu ubezpieczenia wartości stanów zapasów z ostatniego dnia każdego miesiąca.

Gdy składka wyliczona zgodnie z postanowieniem powyżej przewyższa składkę zaliczkową Ubezpieczający obowiązany jest zapłacić brakującą część składki w terminie 7 dni od daty otrzymania faktury. Jeżeli wyliczona składka nie przewyższa składki zaliczkowej składką należną od Ubezpieczającego jest składka zaliczkowa.

W przypadku niedostarczenia powyższych danych TUIR WARTA wystawi fakturę zgodnie z którą Ubezpieczający obowiązany jest opłacić różnicę pomiędzy składką zaliczkową a składką wyliczoną na podstawie sumy ubezpieczenia określonej przez Ubezpieczającego we wniosku o ubezpieczenie.

7. Odstąpienie, rozwiązanie, wygaśnięcie lub wypowiedzenie umowy nie zwalnia Ubezpieczającego od opłacenia składki za okres, w którym TUIR WARTA ponosiła odpowiedzialność z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia.
8. Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za niewykorzystany okres ochrony ubezpieczeniowej. Wysokość należnej do zwrotu składki TUIR WARTA oblicza proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ubezpieczenia.

Ustalenie szkody i wysokości odszkodowania

§ 15

1. Za wysokość szkody powstałej w mieniu przyjmuje się koszty niezbędne do przywrócenia stanu mienia przed powstaniem szkody z uwzględnieniem zasad, na jakich została ustalona suma ubezpieczenia.
2. Za wysokość szkody przyjmuje się:
  - 1) w budynkach i budowlach koszt odbudowy lub remontu:
    - a) w pełnej wysokości w przypadku gdy suma ubezpieczenia ustalona została w oparciu o wartość odtworzeniową lub wartość ewidencyjną brutto (księgową wartość początkową środków trwałych),
    - b) z potrąceniem zużycia technicznego w przypadku gdy suma ubezpieczenia ustalona została w oparciu o wartość rzeczywiście potwierdzony rachunkiem wykonawcy (lub kosztorysem, o ile TUIR WARTA uzna kosztorys za wystarczający do ustalenia wysokości szkody),
  - 2) w budynkach w budowie - koszt odbudowy lub remontu do wysokości kosztów poniesionych do dnia powstania szkody,
  - 3) w maszynach, urządzeniach, wyposażeniu, stacjonarnym i przenośnym sprzęcie elektronicznym przyjmując koszt naprawy lub cenę nabycia przedmiotu tego samego rodzaju, typu, modelu i o tych samych lub zbliżonych parametrach, z uwzględnieniem kosztu transportu i montażu :
    - a) w pełnej wysokości w przypadku gdy suma ubezpieczenia ustalona została w oparciu o wartość odtworzeniową lub wartość ewidencyjną brutto (księgową wartość początkową środków trwałych),
    - b) z potrąceniem zużycia technicznego w przypadku gdy suma ubezpieczenia ustalona została w oparciu o wartość rzeczywiście,
  - 4) w środkach obrotowych – cenę nabycia lub koszt wytworzenia, nie więcej niż wartość rynkowa,

- 5) w rzeczach ruchomych przyjętych do sprzedaży – wartość podaną w dowodzie przyjęcia pomniejszona o prowizję komisową, nie więcej niż wartość rynkowa,
  - 6) w rzeczach ruchomych przyjętych w celu wykonania usługi – koszt naprawy uszkodzonego mienia, względnie wartość przedmiotu określoną w dowodzie przyjęcia, powiększoną o udowodnioną wartość poniesionych nakładów, nie więcej niż wartość rynkowa,
  - 7) w nakładach inwestycyjnych – koszt naprawy lub odbudowy uszkodzonego przedmiotu z uwzględnieniem dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, materiałów, potwierdzony fakturą wykonawcy (lub kosztorysem, o ile TUiR WARTA uzna kosztorys za wystarczający do ustalenia wysokości szkody),
  - 8) w gotówce - wartość nominalną,
  - 9) w wartościach pieniężnych:
    - a) w czekach – kwoty wykazane na czekach, w akcjach – wartość księgową przypadająca na 1 akcję na dzień sporządzania bilansu za okres obrachunkowy poprzedzający wystąpienie szkody, w obligacjach – wartość nominalna plus należne oprocentowanie,
    - b) w złotych, srebrze, platynie, kamieniach szlachetnych i półszlachetnych, perłach i wyrobach z nich wykonanych – koszt ich zakupu lub wytworzenia ,nie więcej niż wartość rynkowa,
  - 10) w dziełach sztuki, przedmiotach o charakterze zabytkowym lub unikatowym, eksponatach - wartość określoną przez rzeczoznawcę, wartość rynkową lub cenę zakupu,
  - 11) w niskocennych składnikach mienia – cenę zakupu takiego samego lub najbardziej zbliżonego parametrami składnika mienia,
  - 12) w mieniu prywatnym pracowników –wartość rzeczywistą, nie więcej niż 1.500 złotych na pracownika,
  - 13) w dokumentach, planach, modelach i wzorcach – koszt materiału oraz robocizny.
3. Za koszty odbudowy lub remontu budynków i budowli przyjmuje się koszty robót budowlano – instalacyjnych z uwzględnieniem nakładów na opracowanie dokumentacji projektowej i nadzoru nad budową, wyliczone zgodnie z zasadami kalkulacji i ustalania cen na podstawie katalogów nakładów rzeczowych i katalogów nakładów pracy oraz publikowanymi cenami średnimi obowiązującymi na danym terenie, potwierdzone rachunkami wykonawcy lub kosztorysem.
  4. W przypadku rozliczania szkody w walucie obcej, do określenia jej wysokości stosuje się średni kurs NBP z dnia powstania szkody.
  5. Wysokość odszkodowania będzie odpowiadać wysokości udokumentowanej szkody w mieniu skorygowanej następująco:
    - 1) od ustalonej wysokości szkody potrąca się wartość mienia, które nadaje się jeszcze do dalszego użytku, sprzedaży, przeróbki lub odbudowy,
    - 2) do wysokości szkody dolicza się poniesione w granicach sumy ubezpieczenia koszty zabezpieczenia zagrożonego mienia przed szkodą, koszty związane z ratowaniem dotkniętego szkodą mienia oraz koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie, o których mowa w § 5 ust.3, pkt.2,

- 3) od tak wyliczonej kwoty potrąca się wysokość franszyzy redukcyjnej ustalonej w umowie ubezpieczenia,
6. W przypadku gdy Ubezpieczający odstąpił od odbudowy lub naprawy ubezpieczonego w wartości ewidencyjnej brutto lub wartości odtworzeniowej mienia szkoda zostanie wyliczona według zasady przyjętej dla ubezpieczenia w wartości rzeczywistej.
7. TUIR WARTA może zmniejszyć odszkodowanie o procent udzielonej zniżki za zabezpieczenia, w przypadku, gdy z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego nie zadziały one w momencie zajścia zdarzenia, a miało to wpływ na powstanie lub rozmiar szkody.
8. Jeżeli suma ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczonego na sumy stałe lub sumy zmienne jest niższa od jego wartości w dniu powstania szkody (niedoubezpieczenie), wysokość odszkodowania ustalonego wg zasad określonych w ust.1-7 niniejszego paragrafu ulega zmniejszeniu w proporcji w jakiej suma ubezpieczenia przedmiotu pozostaje do jego wartości w dniu powstania szkody.
9. Zmniejszenia odszkodowania ze względu na niedoubezpieczenie nie stosuje się w wymienionych poniżej przypadkach:
  - 1) jeżeli wartość przedmiotu ubezpieczenia w dniu szkody nie przekroczy 120% sumy ubezpieczenia tego przedmiotu
  - 2) dla szkód nie przekraczających 5.000 złotych,
  - 3) dla szkód których koszt naprawy ustalony według przeciętnych cen towarów i usług jest większy niż suma ubezpieczenia mienia będącego przedmiotem szkody.

Wypłata odszkodowania

§ 16

1. Odszkodowanie wypłacane jest w ciągu 30 dni od daty zgłoszenia szkody.
2. Jeżeli w terminie ustalonym w ust.1 nie jest możliwe wyjaśnienie okoliczności niezbędnych dla ustalenia odpowiedzialności TUIR WARTA albo wysokości odszkodowania, odszkodowanie wypłacane jest w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, jednakże bezsporna część odszkodowania wypłacana jest w terminie 30 dni, licząc od daty otrzymania zgłoszenia szkody.

Wymogi dotyczące przedmiotu ubezpieczenia i zabezpieczenie mienia

§ 17

1. Budynki, budowle, wolno stojące urządzenia techniczne i technologiczne oraz zbiorniki poza budynkami winny być posadowione i wykonane zgodnie z wymogami prawa budowlanego i przepisami branżowymi, a ich eksploatacja powinna odbywać się w oparciu o pozwolenie na użytkowanie wydane przez właściwy organ nadzoru budowlanego, stosownie do aktualnego przeznaczenia, o ile jest to wymagane przepisami prawa.
2. Obiekty budowlane, związane z nimi instalacje (np.: elektryczne, gazowe, wodne, grzewcze, wentylacyjne, spalinowe itd.) oraz urządzenia techniczne pod-

dawane powinny być okresowym przeglądom stanu technicznego i czynnościom konserwacyjnym zgodnie z zasadami określonymi w przepisach prawa, normach technicznych lub według wskazań producenta.

3. Poziom i zakres zastosowanych rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz dobór technicznych zabezpieczeń przeciwpożarowych dostosowany winien być do sposobu użytkowania obiektu określonych wymogami prawa.
4. O ile nie umówiono się inaczej, warunkiem przyjęcia mienia do ubezpieczenia jest posiadanie zabezpieczeń spełniających minimalne wymagania według kryteriów TUIR WARTA S.A.

Zabezpieczenia przeciwpożarowe spełniające minimalne wymagania TUIR WARTA S.A.

Poniżej podano minimalne wymagania ppoż. (z zastrzeżeniem wymagań określonych w ustępie 1 i 2) wymagane przez TUIR WARTA S.A., w zależności od rodzaju działalności :

Dla działalności produkcyjnej

Uważa się, że zabezpieczenia przeciwpożarowe spełniają minimalne wymagania, jeżeli:

- 1) Obiekty budowlane są wyposażone w instalacje elektryczne i odgromowe dostosowane do poziomu występującego zagrożenia i są regularnie badane zgodnie z obowiązującymi przepisami, co jest potwierdzone stosownymi protokołami.
- 2) Urządzenia techniczne i technologiczne, zbiorniki są poddawane okresowym przeglądom stanu technicznego i czynnościom konserwacyjnym zgodnie z zasadami określonymi w przepisach prawa, Polskich Normach, normach branżowych, w dokumentacji techniczno-ruchowej oraz instrukcjach obsługi.
- 3) Czynności związane z wytwarzaniem, przetwarzaniem, obróbką, transportem lub składowaniem materiałów stwarzających zagrożenie pożarowe wykonywane są zgodnie z warunkami ochrony przeciwpożarowej określonymi w instrukcji bezpieczeństwa pożarowego, stanowiskowych instrukcjach pracy lub według wskazań ich producenta.
- 4) Obiekty wyposażono w gaśnice, hydranty oraz inne urządzenia przeciwpożarowe zgodnie z obowiązującymi normatywami, sprzęt i urządzenia poddawane są okresowej konserwacji i przeglądom stanu technicznego potwierdzających ich sprawność, zgodnie z zaleceniami producenta, nie rzadziej jednak niż raz w roku,
- 5) Ilość materiałów niebezpiecznych pożarowo (zdefiniowanych poniżej) na stanowisku pracy nie przekracza dobowego zapotrzebowania, lub dobowej produkcji.

Za materiały niebezpieczne pożarowo uważa się gazy, ciecze i materiały stałe, które ze względu na swoje właściwości fizykochemiczne stwarzają zagrożenie wybuchem lub szybkim rozwojem pożaru:

- a) gazy palne,
- b) ciecze palne o temperaturze zapłonu poniżej 55°C,
- c) materiały wytwarzające w zetknięciu z wodą gazy palne,

- d) materiały zapalające się samorzutnie na powietrzu,
  - e) materiały wybuchowe i pirotechniczne,
  - f) materiały ulegające samorzutnemu rozkładowi lub polimeryzacji,
  - g) materiały mające skłonności do samozapalenia.
- 6) Zapas materiałów niebezpiecznych pożarowo przekraczający wielkości określone w pkt. 5) jest przechowywany w miejscu wydzielonymi przystosowanym do tego celu.
  - 7) Minimalna odległość od urządzeń i instalacji, których powierzchnie mogą się nagrzewać do temp. przekraczającej 100°C (w tym punktów oświetleniowych, instalacji grzewczych, innych) oraz linii kablowych o napięciu 1 kV i wyższym, przewodów uziemiających, przewodów odprowadzających instalacji odgromowych, rozdzielnic prądu elektrycznego, wynosi co najmniej 0,5 m,
  - 8) Uzyskano pozwolenie na użytkowanie obiektów wydane przez właściwy organ nadzoru budowlanego stosownie do aktualnego przeznaczenia.

Dla przeładunku, magazynowania i przechowywania towarów

Uważa się, że zabezpieczenia przeciwpożarowe spełniają minimalne wymagania, jeżeli:

- 1) Obiekty budowlane są wyposażone w instalacje elektryczne i odgromowe dostosowane do poziomu występującego zagrożenia i są regularnie badane zgodnie z obowiązującymi przepisami, co jest potwierdzone stosownymi protokołami.
- 2) Urządzenia techniczne i technologiczne, zbiorniki są poddawane okresowym przeglądom stanu technicznego i czynnościom konserwacyjnym zgodnie z zasadami określonymi w przepisach prawa, Polskich Normach, normach branżowych, w dokumentacji techniczno-ruchowej oraz instrukcjach obsługi.
- 3) Czynności związane z transportem lub składowaniem materiałów stwarzających zagrożenie pożarowe wykonywane są zgodnie z warunkami ochrony przeciwpożarowej określonymi w instrukcji bezpieczeństwa pożarowego lub według wskazań ich producenta.
- 4) Drogi oraz wyjścia ewakuacyjne, zapewniają szybkie i bezpieczne opuszczenie strefy zagrożonej lub objętej pożarem i są należycie oznakowane.
- 5) Obiekty wyposażono w gaśnice, hydranty oraz inne urządzenia przeciwpożarowe zgodnie z obowiązującymi normatywami, sprzęt i urządzenia poddawane są okresowej konserwacji i przeglądom stanu technicznego potwierdzających ich sprawność, zgodnie z zaleceniami producenta, nie rzadziej jednak niż raz w roku.
- 6) Materiały niebezpieczne pożarowo przechowywane są w miejscu wydzielonym i przystosowanym do celu.
- 7) Minimalna odległość od urządzeń i instalacji, których powierzchnie mogą się nagrzewać do temp. przekraczającej 100°C (w tym punktów oświetleniowych, instalacji grzewczych, innych) oraz linii kablowych o napięciu 1 kV i wyższym, przewodów uziemiających, przewodów odprowadzających instalacji odgromowych, rozdzielnic prądu elektrycznego, wynosi co najmniej 0,5 m,
- 8) Teren, obiekty budowlane oraz składy magazynowe są dozorowane, a dostęp kontrolowany.

- 9) Uzyskano pozwolenie na użytkowanie obiektów wydane przez właściwy organ nadzoru budowlanego stosownie do aktualnego przeznaczenia.

Dla działalności poza produkcją, przeładunkiem, magazynowaniem i przechowywaniem towarów

Uważa się, że zabezpieczenia przeciwpożarowe spełniają minimalne wymagania, jeżeli:

- 1) Obiekty budowlane są wyposażone w instalacje elektryczne i odgromowe dostosowane do poziomu występującego zagrożenia i są regularnie badane zgodnie z obowiązującymi przepisami, co jest potwierdzone stosownymi protokółami.
- 2) Drogi oraz wyjścia ewakuacyjne, zapewniają szybkie i bezpieczne opuszczenie strefy zagrożonej lub objętej pożarem i są należycie oznakowane.
- 3) Obiekty wyposażono w gaśnice, hydranty oraz inne urządzenia przeciwpożarowe zgodnie z obowiązującymi normatywami, sprzęt i urządzenia poddawane są okresowej konserwacji i przeglądowi stanu technicznego potwierdzających ich sprawność, zgodnie z zaleceniami producenta, nie rzadziej jednak niż raz w roku,
- 4) Minimalna odległość od urządzeń i instalacji, których powierzchnie mogą się nagrzewać do temp. przekraczającej 100°C (w tym punktów oświetleniowych, instalacji grzewczych, innych) oraz linii kablowych o napięciu 1 kV i wyższym, przewodów uziemiających, przewodów odprowadzających instalacji odgromowych, rozdzielnic prądu elektrycznego, wynosi co najmniej 0,5 m,

Zabezpieczenia przeciw - kradzieżowe spełniające minimalne wymagania TUIR WARTA S.A.

5. Obiekty budowlane, w których znajduje się ubezpieczane mienie powinny posiadać ściany, stropy, podłogi i dachy wykonane są z materiałów oraz według technologii odpowiadającej wymaganiom wynikającym z przeznaczenia i usytuowania obiektu oraz nie posiadają niezabezpieczonych otworów, które umożliwiają dostęp do ubezpieczonego mienia bez użycia siły lub narzędzi.
6. Wszystkie drzwi zewnętrzne prowadzące do obiektu, w którym znajduje się ubezpieczone mienie powinny być w należyтым stanie technicznym oraz tak skonstruowane, osadzone i zamknięte, aby nie było możliwe ich wyłamanie lub wyważenie bez użycia siły lub narzędzi, a otwarcie bez użycia podrobionych lub dopasowanych kluczy.
7. Drzwi zewnętrzne prowadzące do obiektu powinny być zamykane na:
  - a) minimum dwa zamki lub dwie kłódki umieszczone na oddzielnych skoblach lub
  - b) jeden zamek wielopunktowego ryglowania lub
  - c) pojedynczy zamek lub kłódkę, gdy ustanowiono stały dozór lub zainstalowano urządzenie alarmowe.
8. Jeżeli drzwi zewnętrzne do budynku lub w jego wydzielonej części, w którym znajduje się ubezpieczone mienie nie są zabezpieczone zgodnie z wymaganiami określonymi w ust. 6-7, wówczas wymagania dotyczące drzwi zewnętrznych odnoszą się do drzwi wewnętrznych prowadzących do pomieszczeń z ww. mieniem.
9. Wszystkie okna i inne przeszklone otwory zewnętrzne, kraty, rolety, żaluzje i ich

- ościeżnice powinny być w należyтым stanie technicznym, właściwie wykonane i osadzone zgodnie z instrukcją producenta oraz zamknięte, aby wejście do lokalu nie było możliwe bez pozostawienia śladów użycia siły lub narzędzi.
10. Okna, oszklone drzwi i inne zewnętrzne otwory w lokalach znajdujących się w piwnicach, suterenach i parterach, a także w lokalach znajdujących się na wyższych kondygnacjach, do których jest dostęp z położonych nad nimi lub obok nich przybudówek, balkonów, tarasów i dachów, jak również zewnętrzne otwory na strychach i w piwnicach, z których jest przejście do dalszych pomieszczeń, powinny być na całej powierzchni zabezpieczone kratami stałymi lub ruchomymi, roletami bądź żaluzjami przeciwwłamaniowymi, okiennicami stalowymi, szybami o zwiększonej odporności na włamanie (co najmniej klasy P3/P3A); ruchome zabezpieczenia powinny być zamykane na co najmniej jeden zamek lub kłódkę.
  11. Postanowienia w części dotyczącej dodatkowego zabezpieczenia okien, oszklonych drzwi i innych zewnętrznych otworów nie mają zastosowania:
    - 1) w budynkach lub pomieszczeniach w których ustanowiono stały dozór,
    - 2) gdy ubezpieczony budynek, jego wydzielona część lub pomieszczenia, w których znajduje się ubezpieczone mienie zaopatrzone są w czynne i należyte konserwowane urządzenia alarmowe tzn.:
      - a) elektroniczne urządzenia antywłamaniowe wywołujące alarm w miejscu ubezpieczenia lub
      - b) elektroniczne urządzenia antywłamaniowe przekazujące sygnał do centrum monitorującego za pośrednictwem układu transmisji alarmu, z możliwością niezwłocznego podjęcia interwencji przez służbę ochrony lub zadysponowania odpowiednich służb interwencyjnych.
  12. Klucze do obiektów/lokali i schowków objętych ubezpieczeniem powinny być przechowywane w sposób chroniący je przed kradzieżą i uniemożliwiający dostęp do nich osobom nieuprawnionym; w razie zagubienia lub zaginięcia kluczy (także kluczy zapasowych) Ubezpieczający, po powzięciu o tym informacji, zobowiązany jest niezwłocznie dokonać wymiany zamknięcia.
  13. Gotówka i wartości pieniężne powinny być przechowywane w urządzeniach i pomieszczeniach należyte zabezpieczonych oraz spełniających wymagane prawem normy odporności na włamanie, stosownie do reprezentowanej wartości.

Klasa odporności na włamanie	Odpowiedzialność TUIR WARTA do kwoty w jednostkach obliczeniowych „j. o.”
I	do 0,5
II	do 1,5
III	do 3,0
IV	do 5,0
V	do 8,0
VI	do 12,0
VII	do 16,0
VIII	do 20,0
IX	do 30,0
X	do 40,0
XI	do 60,0

14. W odniesieniu do pomieszczeń i urządzeń o określonych klasach odporności na włamanie chronionych systemem alarmowym klasy co najmniej SA3 zgodnie Polską Normą odpowiedzialność TUiR WARTA za szkodę w wyniku kradzieży z włamaniem wynosi odpowiednio:
- klasa I - 1,3 j.o.
  - klasa II - 3 j.o.
  - klasa III - 6 j.o.
  - klasa IV - 10 j.o.
  - klasa V - 15 j.o.
  - klasa VI - 20 j.o.
  - klasa VII - 30 j.o.
  - klasa VIII - 40 j.o.
  - klasa IX - 60 j.o.
  - klasa X - 100 j.o.
  - klasa XI - bez ograniczenia
  - klasa XII - bez ograniczenia
  - klasa XIII - bez ograniczenia.
15. W przypadku braku możliwości określenia klasy odporności na włamanie pomieszczenia lub urządzenia, odpowiedzialność TUiR WARTA za kradzież z włamaniem gotówki i wartości pieniężnych ograniczona jest do 0,3 jednostki obliczeniowej.
16. Urządzenia do przechowywania gotówki i wartości pieniężnych winny być trwale przymocowane do elementów konstrukcyjnych (podłoża lub ściany) pomieszczenia, w którym się znajdują. Powyższy wymóg nie dotyczy kaset stalowych, kas fiskalnych oraz urządzeń o ciężarze 300 kg i wyższym.
17. W kasetach stalowych oraz kasach fiskalnych dopuszcza się przechowywanie:
- a) do 5 000 złotych, jeżeli urządzenia te nie są przymocowane do elementów konstrukcyjnych pomieszczenia, w którym się znajdują,
  - b) do 10 000 złotych, jeżeli urządzenia te są przymocowane do elementów konstrukcyjnych pomieszczenia, w którym się znajdują .
18. Przy ubezpieczeniu materiałów i wyrobów przechowywanych na wolnym powietrzu za należyte zabezpieczenie uważa się skład zlokalizowany na terenie wydzielonym, ogrodzonym i oświetlonym w porze nocnej oraz objęty stałym dozorem.
19. Pojazdy samochodowe, maszyny samobieżne stanowiące środki obrotowe lub rzeczy ruchome osób trzecich przyjęte do sprzedaży lub w celu wykonania usługi, powinny być przechowywane na ogrodzonych, zamkniętych i oświetlonych w porze nocnej placach objętych stałym dozorem; drzwi pojazdów powinny być zamknięte na zamki fabryczne lub w inny sposób uniemożliwiający dostęp osób postronnych, kluczyki do zamków i stacyjek zapłonowych winny być zdeponowane w pomieszczeniu/schowku w sposób chroniący je przed kradzieżą i dostępem osób nieuprawnionych.
20. Maszyny i sprzęt budowlano-montażowy przechowywany powinien być na ogrodzonych, zamkniętych i oświetlonych w porze nocnej placach magazynowych pod stałym dozorem.
21. Postanowienia dotyczące wymaganych zabezpieczeń przeciwkradzieżowych

mają zastosowanie tylko w przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia w zakresie określonym w § 5 ust.2 pkt 2)

22. Na podstawie oceny ryzyka TUiR WARTA może określić indywidualne dla danego podmiotu minimalne warunki zabezpieczenia mienia.

Obniżenie składki

§ 18

1. Na wysokość zastosowanej zniżki w składce z tytułu ubezpieczenia mienia ma wpływ sposób zabezpieczenia mienia.
2. Podstawę dla uzyskania zniżki w składce stanowi posiadanie, ponad minimum zabezpieczeń określonych w § 17, niżej wymienionych zabezpieczeń przeciwpożarowych :
  - a) zakładowej formacji ratowniczej działającej na terenie ubezpieczonego podmiotu, której wyposażenie i poziom wyszkolenia gwarantuje samodzielne podjęcie działań ratowniczo-gaśniczych,
  - b) instalacji sygnalizacyjno-alarmowej wywołującej alarm w miejscu nadzorowanym całodobowo, z możliwością natychmiastowego powiadomienia jednostek straży pożarnej,
  - c) stałych/półstałych urządzeń gaśniczych (wodnych, pianowych, parowych, gazowych itd.),
  - d) instalacji ciągłej detekcji stanu gazów i par mogących tworzyć zagrożenie wybuchem,
  - e) samoczynnych instalacji przeciwwybuchowych.
3. Wielkość zniżki określa się na podstawie oceny rodzaju zabezpieczeń i obszaru objętego ochroną przez zastosowane zabezpieczenia.

Konsekwencje niewłaściwej ochrony

§ 19

1. Nie zapewnienie przez Ubezpieczającego ochrony mienia w sposób opisany w § 17 może stanowić dla TUiR WARTA podstawę do odmowy przyjęcia mienia do ubezpieczenia, odmowy wypłaty odszkodowania lub zmniejszenia kwoty odszkodowania.

Jeżeli ubezpieczenie zostało zawarte na podstawie podanych przez Ubezpieczającego lub jego przedstawiciela umyślnie nieprawdziwych danych TUiR WARTA nie ponosi odpowiedzialności za szkodę.
2. W przypadku gdy udzielona została zniżka za zastosowanie urządzeń zabezpieczających wymienionych w § 18, które nie zadziałały z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego, TUiR WARTA może zmniejszyć odszkodowanie o procent udzielonej zniżki.

Prawa i obowiązki stron umowy

§ 20

1. Ubezpieczający obowiązany jest przestrzegać powszechnie obowiązujących przepisów dotyczących ochrony mienia, a w szczególności przepisów prawa budowlanego, prawa pracy, ochrony przeciwpożarowej, szczegółowych zasad i wymagań jakim powinna odpowiadać ochrona wartości pieniężnych przechowywanych i transportowanych, ochrony środowiska, norm dotyczących budowy i eksploatacji maszyn i urządzeń technicznych.

2. Ubezpieczający obowiązany jest do prowadzenia ksiąg rachunkowych, ewidencji ubezpieczonego mienia zgodnie z obowiązującymi przepisami.
3. Ubezpieczający obowiązany jest umożliwić przedstawicielom TUIR WARTA dokonanie lustracji ubezpieczonego mienia przed zawarciem umowy ubezpieczenia.
TUIR WARTA zastrzega sobie prawo do dokonywania ponownej lustracji po zawarciu umowy ubezpieczenia, o ile uzna to za wskazane.
4. Ubezpieczający obowiązany jest poinformować TUIR WARTA o każdej zmianie okoliczności, o które TUIR WARTA pytała we wniosku o ubezpieczenie lub w innej formie pisemnej oraz w odniesieniu do normalnych warunków prowadzenia działalności, jakimi są np. zmiana procesów technologicznych, prowadzenie prac modernizacyjnych, remontowych powstałych w czasie trwania umowy ubezpieczenia, mających wpływ na ocenę przyjętego ubezpieczenia, zwiększenie prawdopodobieństwa powstania szkody lub zwiększenia jej rozmiarów.
5. Jeżeli Ubezpieczający nie dopełnił obowiązku określonego w ust.4 TUIR WARTA nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do nie dopełnienia obowiązku doszło z winy umyślnej TUIR WARTA nie ponosi odpowiedzialności za szkodę.
6. W razie zdarzenia losowego mogącego pociągnąć za sobą powstanie szkody w ubezpieczonym mieniu, Ubezpieczający obowiązany jest użyć dostępnych środków w celu ratowania mienia lub zapobieżenia szkodzie a w przypadku powstania szkody dążyć do zmniejszenia jej rozmiarów samodzielnie lub z pomocą powołanych do tego służb.
7. Jeżeli Ubezpieczający z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 6 TUIR WARTA nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
8. O powstaniu szkody Ubezpieczający obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić jednostkę terytorialną TUIR WARTA, z którym zawarł umowę ubezpieczenia. Uważa się, że wymóg ten jest spełniony, gdy Ubezpieczający dokona zgłoszenia szkody w ciągu 2 dni roboczych od jej powstania lub od dnia, w którym dowiedział się o szkodzie.
9. Przed podjęciem przez TUIR WARTA czynności likwidacyjnych, Ubezpieczający nie może zmieniać stanu spowodowanego zdarzeniem losowym, chyba że zmiany te były niezbędne dla ratowania mienia lub zmniejszenia rozmiarów szkody albo, jeżeli dokonanie tych zmian w danych okolicznościach było konieczne.
TUIR WARTA nie może powoływać się na ten zakaz, jeżeli nie rozpoczęło czynności likwidacyjnych w ciągu 5 dni roboczych od daty otrzymania zawiadomienia o powstaniu szkody.
10. Ubezpieczający obowiązany jest zezwolić TUIR WARTA na dokonanie czynności niezbędnych dla ustalenia okoliczności powstania szkody i wysokości odszkodowania, jak również udzielić TUIR WARTA potrzebnych wyjaśnień oraz przedstawić dowody, w tym księgowo, których odpowiednio do stanu rzeczy zażąda TUIR WARTA. Ubezpieczający obowiązany jest również sporządzić, na podstawie posiadanych materiałów dowodowych i na własny koszt, obliczenie poniesionych strat, tzw. rachunek strat.

11. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek postanowienie niniejszego paragrafu stosuje się również do Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wie o zawarciu ubezpieczenia na jego rachunek.
12. W przypadku nie wywiązywania się przez Ubezpieczającego z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa z obowiązków określonych w ust. 9-11, TUIR WARTA może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło TUIR WARTA ustalenie okoliczności i skutków wypadku.
13. Jeżeli Ubezpieczający odzyskał mienie będące przedmiotem szkody w stanie niezmienionym, TUIR WARTA wolne jest od obowiązku wypłaty odszkodowania, a w przypadku gdy odszkodowanie zostało wypłacone, Ubezpieczający obowiązany jest niezwłocznie zwrócić Warcie wypłaconą kwotę. W razie odzyskania przedmiotów w stanie uszkodzonym lub niekompletnym, zwrotowi podlega kwota odpowiadająca wartości mienia w dniu odzyskania, pomniejszona o koszty odzyskania mienia poniesione przez Ubezpieczającego.

Roszczenia regresowe

§ 21

1. Z dniem wypłaty odszkodowania, roszczenie ubezpieczającego do osoby trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzi z mocy prawa na TUIR WARTA do wysokości wypłaconego odszkodowania. Jeżeli TUIR WARTA pokryło tylko część szkody, ubezpieczającemu przysługuje pierwszeństwo w zaspokojeniu pozostałej części roszczeń przed roszczeniami regresowymi TUIR WARTA.
2. Ubezpieczający na wniosek TUIR WARTA zobowiązany jest przekazać posiadane przez siebie dokumenty i informacje, niezbędne do skutecznego dochodzenia przez TUIR WARTA roszczeń regresowych.

Powołanie rzeczoznawcy

§ 22

1. Zarówno TUIR WARTA jak i Ubezpieczający mogą powoływać na własny koszt rzeczoznawców do wyliczenia sumy ubezpieczenia, przyczyny, zakresu lub rozmiaru i wysokości szkody.
2. W przypadku dwu odmiennych opinii strony mogą wyznaczyć wspólnie neutralnego rzeczoznawcę, którego ekspertyza będzie ostateczna i przyjęta przez obie strony. Koszty powołania wspólnego eksperta Ubezpieczający i TUIR WARTA poniosą w równych częściach.

Zawiadomienia i oświadczenia

§ 23

1. Zawiadomienia i oświadczenia związane z umową ubezpieczenia Ubezpieczający i TUIR WARTA obowiązani są składać na piśmie za pokwitowaniem odbioru lub przysyłać listem poleconym na adres jednostki terytorialnej TUIR WARTA, na terenie której zawarto umowę ubezpieczenia/adres siedziby Ubezpieczającego.
2. Jeżeli którakolwiek ze stron zmieniła adres siedziby i nie zawiadomiła o tym drugiej strony skierowane na ostatni znany adres pismo wywiera skutki prawne od chwili, w której doszłoby, gdyby strona nie zmieniła siedziby.

Postanowienia końcowe

§ 24

1. W porozumieniu z Ubezpieczającym mogą być wprowadzone do umowy ubezpieczenia postanowienia odbiegające od ustalonych w niniejszych OWU. Zmiany do umowy ubezpieczenia wymagają zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.
2. W sprawach nie uregulowanych niniejszymi OWU mają zastosowanie odpowiednie przepisy Kodeksu Cywilnego, Ustawy o działalności ubezpieczeniowej, Prawa działalności gospodarczej, Ustawy o rachunkowości oraz inne powszechnie obowiązujące przepisy prawa polskiego.
3. Skargi i zażalenia mogą być składane przez Ubezpieczającego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia w formie pisemnej do jednostki terytorialnej TUIr WARTA:
  - 1) na terenie której zawarto umowę ubezpieczenia – jeśli dotyczą zawarcia umowy ubezpieczenia,
  - 2) która prowadziła proces likwidacji szkody- jeśli dotyczą likwidacji szkody. Organy rozpatrujące skargę lub zażalenie udzielają pisemnej odpowiedzi osobie składającej skargę lub zażalenie.
4. Powództwo o roszczenia wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć albo według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby ubezpieczającego, ubezpieczonego, uposażonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
5. Niniejsze OWU w powyższym brzmieniu mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 1 lipca 2009 r.

WICEPREZES ZARZĄDU

Frank FRIPON

PREZES ZARZĄDU

Krzysztof KUDELSKI

RYZYKA DODATKOWE

Maszyny elektryczne od szkód elektrycznych

§ 25

1. W ramach niniejszego ubezpieczenia TUiR WARTA odpowiada za szkody elektryczne w czynnych maszynach i aparatach elektrycznych zdefiniowane w § 2 ust. 34., z zastrzeżeniem, że maszyny są zainstalowane na stanowiskach pracy, eksploatowane zgodnie z przeznaczeniem i zabezpieczone zgodnie z wymogami eksploatacji, wg postanowień norm.
2. WARTA nie odpowiada za szkody powstałe:
  - 1) w elektroenergetycznych liniach przesyłowych i rozdzielczych obejmujących zespół urządzeń połączonych ze sobą mechanicznie i elektrycznie - przewody, słupy linii napowietrznej, złącza; wyłączenie to obejmuje wszelkie linie elektryczne i teletechniczne zarówno nadziemne jak i podziemne,
  - 2) w okresie gwarancyjnym, za które gwarant odpowiedzialny jest ustawowo lub umownie,
  - 3) w okresie napraw i prób,
  - 4) w maszynach, w których nie prowadzono potwierdzonych protokołem badań eksploatacyjnych zgodnie z obowiązującymi przepisami o eksploatacji maszyn elektrycznych, jeżeli niedopełnienie obowiązku badań było przyczyną szkody lub spowodowało zwiększenie rozmiaru szkody,
  - 5) wskutek przyczyny mechanicznej,
  - 6) wskutek wad i usterek ujawnionych przed zawarciem umowy ubezpieczenia,
  - 7) w wyniku naturalnego zużycia lub długotrwałej degradacji właściwości użytkowych maszyn i aparatów elektrycznych,
  - 8) wskutek przepięć impulsowych spowodowanych przełączeniem aparatury dużej mocy lub aparatury rozdzielczej w rozdzielniach,
  - 9) we wszelkiego rodzaju miernikach, licznikach, bezpiecznikach, stycznikach, odgromnikach.
3. W ramach ustalonego przez Ubezpieczającego limitu odpowiedzialności TUiR WARTA pokrywa wszystkie szkody powstałe w ramach jednego zdarzenia.
4. Limit odpowiedzialności ustala ubezpieczający kierując się wysokością przewidywanej maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.
5. Składka za ubezpieczenie wyliczana jest w oparciu o:
  - 1) moc znamionową zainstalowanych urządzeń:
    - a) dla elektrowni i elektrociepłowni – maszyn elektrycznych, służących do przetwarzania energii elektrycznej wyrażoną w kilowatach (kW),
    - b) dla zakładów energetycznych – maszyn elektrycznych, służących do przetwarzania energii elektrycznej wyrażoną w kilowatoamperach (KVA),
    - c) dla innych jednostek – maszyn elektrycznych (odbiorników) wyrażona w kilowatach (kW), a dla jednostek, które posiadają własne elektrownie przemysłowe – maszyn elektrycznych, służących do wytwarzania energii elektrycznej wyrażoną w kW.
  - 2) i wysokości limitu odpowiedzialności.
6. Za wysokość szkody przyjmuje się:
  - 1) koszt zakupu nowej maszyny elektrycznej lub aparatu tego samego rodzaju, mocy, typu z uwzględnieniem stopnia faktycznego zużycia, lub

- 2) koszt naprawy zwiększony o koszt transportu, demontażu i montażu potwierdzony rachunkiem wykonawcy lub na podstawie kalkulacji sporządzonej przez Ubezpieczającego jeżeli naprawy dokonano we własnym zakresie, w cenach obowiązujących w dniu powstania szkody. Koszty naprawy nie mogą przekraczać kosztów, o których mowa w pkt 1.
7. Odszkodowanie ustala się w kwocie odpowiadającej wysokości szkody według cen z dnia jej powstania.
8. Ustalone odszkodowanie pomniejsza się o franszyzę redukcyjną w wysokości ustalonej w umowie ubezpieczenia jako:
  - 1) 10% ustalonego odszkodowania nie mniej niż 500 złotych, lub
  - 2) 1% ustalonego odszkodowania z zastrzeżeniem, że za szkody w silnikach o mocy do 10 kW TUiR WARTA nie odpowiada.
10. W pozostałym zakresie stosuje się postanowienia OWU mienia od zdarzeń losowych.

Słuczenie i uszkodzenie szyb i innych przedmiotów

§ 26

1. W ramach niniejszego ubezpieczenia TUiR WARTA odpowiada za szkody powstałe wskutek słuczenia (rozbicia) oraz pęknięcia ubezpieczonych przedmiotów.
2. Umową ubezpieczenia mogą być objęte nieuszkodzone szyby i inne przedmioty zamontowane lub zainstalowane na stałe, będące częścią urządzeń lub wyposażeniem budynków oraz lokali, stanowiących własność Ubezpieczającego lub znajdujących się w jego posiadaniu, w miejscu określonym w umowie ubezpieczenia, a mianowicie:
  - 1) oszklenie ścian i dachów,
  - 2) szyby okienne i drzwiowe,
  - 3) płyty szklane stanowiące składową część mebli, gablot reklamowych, kontuarów, stołów i lad sprzedażnych,
  - 4) przegrody ścienne, osłony kontuarów, boksów, kabin,
  - 5) lustra stojące zamontowane na stałe, wiszące,
  - 6) szyldy i transparenty,
  - 7) witraże ,
  - 8) rurki neonowe, tablice świetlne,
  - 9) wykładziny szklane i kamienne z wyłączeniem wykładzin podłogowych,
  - 10) tablice reklamowe usytuowane przy trasach komunikacyjnych
3. Ubezpieczenie nie obejmuje szkła artystycznego, szyb w szklarniach i inspektach, jak również wartości zabytkowej witraży.
4. Ubezpieczeniem nie są objęte szkody:
  - 1) nie przekraczające 100 złotych,
  - 2) powstałe w oszkleniach stanowiących osprzęt urządzeń technicznych i instalacji , w szybach pojazdów i środków transportu
  - 3) powstałe wskutek zadrapania, porysowania, poplamienia, zmiany barwy,
  - 4) polegające na odpryśnięciu kawałków powierzchni ubezpieczonych przedmiotów,
  - 5) będące następstwem niewłaściwego działania urządzeń neonowych,
  - 6) wynikłe ze złego montażu i niewłaściwej technologii wykonania,

- 7) powstałe przy wymianie lub wymontowywaniu ubezpieczonego przedmiotu, w czasie prac remontowych w miejscu ubezpieczenia.
5. Ubezpieczenie zawiera się w systemie na pierwsze ryzyko.
6. Sumę ubezpieczenia na pierwsze ryzyko ustala ubezpieczający oddzielnie dla:
  - 1) oszkleń w budynkach tzn.: ścian i dachów, szyb okiennych i drzwiowych,
  - 2) oszkleń reklamowych, szyldów, transparentów, gablot reklamowych,
  - 3) wykładzin kamiennych,
  - 4) rurek neonowych, tablic świetlnych,
  - 5) innych przedmiotów szklanych : płyt szklanych stanowiących składową część mebli, kontuarów, stołów i lad sprzedażnych, przegród ściennych, osłon kontuarów, boksów, kabin, lusterek stojących zamontowanych na stałe, wiszących, witraży, wykładzin szklanych,
  - 6) tablic reklamowych usytuowanych przy trasach komunikacyjnych,
  - 7) kosztów ustawienia rusztowań.
7. Suma ubezpieczenia dla poszczególnych rodzajów mienia, wymienionych w ust. 6 oraz kosztów ustawienia i rozebrania rusztowań stanowi granicę odpowiedzialności TUiR WARTA, za wszystkie szkody powstałe w tym przedmiocie w okresie ubezpieczenia.
8. Wysokość szkody ustala się na podstawie kosztów zakupu lub naprawy zniszczonego przedmiotu ubezpieczenia, tego samego rodzaju, gatunku, materiału i wymiarów, udokumentowanych stosownymi rachunkami wg cen obowiązujących w dniu powstania szkody.
10. Wysokość wypłaconego odszkodowania odpowiada wysokości szkody w ubezpieczonym mieniu z uwzględnieniem poniesionych przez ubezpieczającego kosztów:
  - 1) demontażu i montażu,
  - 2) transportu,
  - 3) wykonania znaków reklamowych i informacyjnych,
  - 4) ustawienia i rozebrania rusztowań, o ile zostały one dodatkowo ubezpieczone.
11. W pozostałym zakresie stosuje się postanowienia OWU mienia od zdarzeń losowych.

Mienie od dewastacji

§ 27

1. W ramach niniejszego ubezpieczenia TUiR WARTA odpowiada za szkody w mieniu ubezpieczonym w zakresie podstawowym lub rozszerzonym zgodnie z § 5 ust.2, pkt 1, zgłoszone do ubezpieczenia od ryzyka dewastacji, powstałe wskutek rozmyślnego zniszczenia lub uszkodzenia mienia przez osoby trzecie.
2. Ubezpieczenie nie obejmuje:
  - 1) uszkodzenia mienia w wyniku pomalowania, w tym graffiti,
  - 2) budynków w budowie,
  - 3) gotówki oraz wartości pieniężnych, dokumentów, planów, modeli, wzorców,
  - 4) szyb i innych przedmiotów szklanych w wyniku zadrapania,
  - 5) stłuczenia i uszkodzenia przedmiotów, które mogą zostać ubezpieczone w ramach ubezpieczenia, o którym mowa w § 26.

3. Ubezpieczenie zawiera się w systemie na pierwsze ryzyko.
4. Wysokość szkody i odszkodowania wylicza się według zasad określonych w §15.
5. W pozostałym zakresie stosuje się postanowienia OWU mienia od zdarzeń losowych.

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO OGÓLNYCH WARUNKÓW UBEZPIECZENIA MIENIA OD ZDARZEŃ LOSOWYCH

Na wniosek Ubezpieczającego, za zgodą TUIR WARTA do umów ubezpieczenia zawieranych na podstawie postanowień niniejszych OWU mogą być wprowadzone poszczególne, określone poniżej klauzule:

Klauzula 1 Automatycznego ubezpieczenia nowych środków trwałych

Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą, postanowień określonych w OWU ustala się, że:

1. TUIR WARTA obejmuje automatyczną ochroną ubezpieczeniową nowo nabyte środki trwałe lub środki trwałe, których wartość wzrosła w okresie ubezpieczenia wskutek wykonanych inwestycji, z dniem przejścia na Ubezpieczającego ryzyka związanego z posiadaniem tych środków. Wartość środków trwałych objętych automatyczną ochroną nie może przekroczyć 20% łącznej sumy ubezpieczenia środków trwałych określonej w dokumencie ubezpieczenia.
2. Zwiększenie sumy ubezpieczenia ponad limit określony powyżej, Ubezpieczający zobowiązany jest zgłosić do TUIR WARTA bezpośrednio przed wprowadzeniem zmiany w celu akceptacji.
3. TUIR WARTA nie ponosi odpowiedzialności za szkody w mieniu, o którym mowa powyżej, w razie niedopełnienia obowiązku zgłoszenia w podanym terminie. W razie przekroczenia limitu ustalonego dla potrzeb niniejszej klauzuli odpowiedzialność TUIR WARTA ograniczona jest do sumy ubezpieczenia powiększonej o ustalony limit.
4. Ubezpieczający zobowiązany jest zgłosić do TUIR WARTA w terminie 14 dni po zakończeniu półrocznego/kwartalnego okresu ubezpieczenia aktualną wartość środków trwałych.
5. Składka z tytułu zmiany sumy ubezpieczenia naliczana będzie przez TUIR WARTA półrocznie/ kwartalnie przy zastosowaniu następujących stawek:
  - 1) za dane półrocze/ za dany kwartał - przy zastosowaniu połowy stawki przypadającej na to półrocze/ kwartał, ustalonej w umowie ubezpieczenia,
  - 2) za dalszy okres ubezpieczenia - przy zastosowaniu pełnej stawki ustalonej w umowie ubezpieczenia przypadającej na to półrocze/ kwartał. Składka z udzielenia ochrony i składka za utratę ochrony zostaną rozliczone przez potrącenie, a różnica zapłacona/ zwrócona zgodnie ze stosownym aneksem do umowy ubezpieczenia.
6. W razie nieopłacenia składki we wskazanym terminie, odpowiedzialność TUIR WARTA ogranicza się do sumy, za którą została opłacona składka.
7. Okres rozliczenia składki z tytułu niniejszej klauzuli określony zostaje w dokumencie ubezpieczenia

Klauzula 2 Ubezpieczenia szkód estetycznych

Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień określonych w OWU ustala się, że:

1. Za opłatą dodatkowej składki TUiR WARTA pokrywa szkody powstałe w ubezpieczonym mieniu wskutek pomalowania, w tym graffiti, zarysowania powierzchni przez osoby trzecie.
2. O ile nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności określony w dokumencie ubezpieczenia w odniesieniu do niniejszej klauzuli stanowi górną granicę odpowiedzialności TUiR WARTA na wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
3. Składka z tytułu niniejszej klauzuli określona zostaje w dokumencie ubezpieczenia.

Klauzula 3 Ubezpieczenia różnicy ceny

Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień określonych w OWU ustala się, że:

1. Za opłatą dodatkowej składki TUiR WARTA pokrywa różnicę pomiędzy ceną nabycia/ kosztem wytworzenia a ceną sprzedaży ubezpieczonych środków obrotowych (nie więcej niż 15% ceny nabycia / kosztu wytworzenia), które zostały sprzedane przez Ubezpieczającego, a nie zostały odebrane przez kupującego i które uległy zniszczeniu lub uszkodzeniu wskutek zdarzenia objętego ochroną w ramach ubezpieczenia mienia od zdarzeń losowych.
2. Za wysokość szkody przyjmuje się cenę sprzedaży pomniejszoną o koszty zaoszczędzone z tytułu nie dokonania wysyłki (koszty transportu, opakowania).
3. O ile nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności określony w dokumencie ubezpieczenia w odniesieniu do niniejszej klauzuli stanowi górną granicę odpowiedzialności TUiR WARTA na wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
4. Składka z tytułu niniejszej klauzuli określona zostaje w dokumencie ubezpieczenia.

Klauzula 4 Ubezpieczenia drobnych robót budowlano-montażowych

Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień określonych w OWU ustala się, że:

1. Za opłatą dodatkowej składki TUiR WARTA rozszerza wybranych przez Ubezpieczającego zakres ubezpieczenia o szkody powstałe w związku z prowadzeniem drobnych robót budowlano-montażowych:
  - 1) w mieniu będącym przedmiotem ubezpieczenia do sum ubezpieczenia określonych w umowie ubezpieczenia
  - 2) w mieniu będącym przedmiotem drobnych robót budowlano-montażowych, do limitu odpowiedzialności określonego dla niniejszej klauzuli w dokumencie ubezpieczenia, który obejmuje wartość mienia będącego przedmiotem drobnych robót oraz koszt ich wykonania w okresie ubezpieczenia,
pod warunkiem, że :
    - a) prowadzone roboty nie wymagają zgody (pozwolenia na budowę) odpowiednich organów władzy zgodnie z obowiązującymi przepisami,
    - b) realizacja robót nie wiąże się z naruszeniem konstrukcji nośnej obiektu lub konstrukcji dachu,

- c) roboty prowadzone są przez lub na zlecenie Ubezpieczającego w obiektach oddanych do użytkowania/eksploatacji, w miejscu ubezpieczenia wskazanym w dokumencie ubezpieczenia,
  - d) obszar wykonywanych prac jest wydzielony i oznakowany zgodnie z obowiązującymi wymogami.
2. WARTA nie odpowiada za szkody:
    - 1) powstałe wskutek katastrofy budowlanej,
    - 2) spowodowane montażem elementów wyposażenia lub urządzeń niezgodnie z instrukcją producenta lub dostawcy,
    - 3) w mieniu otaczającym, które są bezpośrednim następstwem niewłaściwego zabezpieczenia i wykonania robót.
  3. W przypadku, gdy łączna wartość robót w okresie ubezpieczenia przekracza limit odpowiedzialności o którym mowa w ust.1 pkt 2) klauzuli, Ubezpieczający obowiązany jest zgłosić ten fakt do TUIR WARTA przed rozpoczęciem takich robót, a TUIR WARTA może odpowiednio podwyższyć składkę.
  4. Składka z tytułu niniejszej klauzuli określona zostaje w dokumencie ubezpieczenia.

Klauzula 5 Ubezpieczenia katastrofy budowlanej

Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień określonych w OWU, ustala się, że:

1. Za opłatą dodatkowej składki TUIR WARTA pokrywa szkody w ubezpieczonym mieniu powstałe w następstwie katastrofy budowlanej, przez którą rozumie się niezamierzone, nieprzewidziane, gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części w wyniku nagłej samoistnej utraty wytrzymałości jego elementów konstrukcyjnych, o którym zostały powiadomione podmioty określone w art.75 ust.1 Prawa budowlanego.
2. Nie jest katastrofą budowlaną:
  - 1) uszkodzenie elementu wbudowanego w obiekt budowlany, nadającego się do naprawy lub wymiany,
  - 2) uszkodzenie lub zniszczenie urządzeń budowlanych związanych z budynkami,
  - 3) awaria instalacji.
3. TUIR WARTA nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe w obiektach:
  - 1) których wiek, w zależności od konstrukcji nośnej, wynosi więcej niż:
    - a) 50 lat - dla obiektów o konstrukcji drewnianej i stalowej,
    - b) 90 lat - dla obiektów o konstrukcji murowanej i żelbetowej
  - 2) nie posiadających protokołu odbioru końcowego robót dokonanego przez organ nadzoru budowlanego,
  - 3) użytkowanych niezgodnie z przeznaczeniem,
  - 4) nie posiadających aktualnej „Książki obiektu budowlanego” z okresowym potwierdzeniem stanu technicznego obiektu,
  - 5) w których prowadzenie prac adaptacyjnych i modernizacyjnych obejmowało zmiany w elementach konstrukcyjnych i nie było wykonane na bazie stosownych dokumentacji projektowo-technicznych i wymaganych zezwoleń,
  - 6) wysokościowych nie posiadających aktualnie wykonanych pomiarów geodezyjnych potwierdzających poprawność posadowienia konstrukcji,
  - 7) wyłączonych z eksploatacji,

- 8) położonych na obszarach zagrożonych występowaniem szkód górniczych, o ile szkoda powstała w wyniku prowadzenia prac i robót geologicznych, wydobywczych kopalin ze złóż lub robót podziemnych z zastosowaniem techniki górniczej lub też zawału wyrobisk górniczych (zarówno czynnych jak i wyłączonych z eksploatacji),
  - 9) w trakcie budowy, rozbudowy, przebudowy, odbudowy i nadbudowy oraz w mieniu znajdującym się w tych obiektach.
4. O ile nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności określony w dokumencie ubezpieczenia w odniesieniu do niniejszej klauzuli stanowi górną granicę odpowiedzialności TUiR WARTA na wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
  5. Składka z tytułu niniejszej klauzuli określona zostaje w dokumencie ubezpieczenia.

Klauzula 6 Ubezpieczenia awarii i uszkodzeń maszyn i urządzeń.

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU ustala się, że:

1. Za opłatą dodatkowej składki w odniesieniu do ubezpieczonych zainstalowanych maszyn i urządzeń, użytkowanych zgodnie z przeznaczeniem, rozszerza się zakres ubezpieczenia o szkody powstałe wskutek awarii i uszkodzeń.
2. Nowo zainstalowane maszyny i urządzenia mogą zostać objęte ubezpieczeniem po pozytywnym zakończeniu prób eksploatacyjnych.
3. Ubezpieczenie nie obejmuje:
  - a) części, które przez używanie lub swoje właściwości fizyczne ulegają szybkiemu zużyciu lub na które producent nie udzielił gwarancji, a w szczególności wykładziny ogniotrwałe i antykorozyjne, powłoki ogniochronne, ruszty pieców i palenisk, dysze palników, młoty do kruszenia, przedmioty z gumy, szkła i ceramiki, pasy, łańcuchy, liny, druty,
  - b) wszelkiego rodzaju materiałów eksploatacyjnych, a w szczególności olejów, smarów, paliw, katalizatorów, chłodziw oraz narzędzi wymiennych, a w szczególności matryc, form, stempli, narzędzi do obróbki skrawaniem, elektrod,
  - c) szkód, za które sprzedawca, producent, dostawca lub wykonujący naprawy jest odpowiedzialny z tytułu gwarancji lub rękojmi za wady,
  - d) szkód spowodowanych przez wady lub błędy w wykonaniu istniejące w chwili zawarcia umowy ubezpieczenia, o których wiedział ubezpieczający lub jego przedstawiciele,
  - e) szkód będących bezpośrednim następstwem ciągłej eksploatacji, a w szczególności normalnego zużycia, kawitacji, erozji, korozji, kamienia kotłowego,
  - f) szkód spowodowanych zaniechaniem obowiązkowych okresowych przeglądów konserwacyjnych i remontów,
  - g) szkód w maszynach i urządzeniach, których jednostkowa suma ubezpieczenia przekracza 200.000,00 zł.
4. Niniejsza klauzula ma zastosowanie wyłącznie do maszyn i urządzeń wykorzystywanych w działalności handlowej i usługowej.
6. O ile nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności określony w dokumencie ubezpieczenia w odniesieniu do niniejszej klauzuli stanowi górną granicę

odpowiedzialności TUIR WARTA na wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.

5. Składka z tytułu niniejszej klauzuli określona zostaje w dokumencie ubezpieczenia.

Klauzula 7 Rozmrożenia

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU ustala się, że:

1. Za opłatą dodatkowej składki w odniesieniu do ubezpieczonych środków obrotowych, które zgodnie z wymogami producenta lub dostawcy winny być przechowywane w urządzeniach chłodniczych w temperaturze poniżej minus 18stopni Celsjusza, rozszerza się zakres ubezpieczenia o szkody powstałe wskutek rozmrożenia będące następstwem
  - 1) awarii urządzenia chłodniczego, w którym są przechowywane,
  - 2) przerwy w dostawie przez zakład energetyczny prądu trwającej nieprzerwanie dłużej niż 6 godzin,
  - 3) awarii urządzenia elektrycznego będącego w posiadaniu Ubezpieczającego.
2. Ubezpieczenie nie obejmuje szkód powstałych wskutek:
  - 1) niewłaściwego przechowywania środków obrotowych,
  - 2) uszkodzenia mechanicznego opakowań,
  - 3) planowanych przerw w dostawie energii elektrycznej,
  - 4) przerw w dostawie energii elektrycznej ze względu na nie wywiązywanie się z płatności wobec dostawców energii elektrycznej.
3. O ile nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności określony w dokumencie ubezpieczenia w odniesieniu do niniejszej klauzuli stanowi górną granicę odpowiedzialności TUIR WARTA na wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
4. Składka z tytułu niniejszej klauzuli określona zostaje w dokumencie ubezpieczenia.

Klauzula 8 Terroryzmu

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU ustala się, że:

1. Za opłatą dodatkowej składki rozszerza się zakres ubezpieczenia o szkody powstałe wskutek aktów terrorystycznych.
2. Z zakresu odpowiedzialności TUIR WARTA wyłączone są szkody powstałe wskutek:
  - 1) skażenia biologicznego lub chemicznego
  - 2) działań chuligańskich, hackerów komputerowych, zamieszek społecznych, demonstracji, strajków, gróźb i fałszywych alarmów oraz
  - 3) innych aktów nie mających podłoża politycznego, wyznaniowego, ideologicznego, etnicznego, rasowego
3. O ile nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności określony w dokumencie ubezpieczenia w odniesieniu do niniejszej klauzuli stanowi górną granicę odpowiedzialności TUIR WARTA na wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
4. Składka z tytułu niniejszej klauzuli oraz franszyza zostają określone w dokumencie ubezpieczenia.

Klauzula 9 Strajków, zamieszek i rozruchów.

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU ustala się, że:

1. Za opłatą dodatkowej składki rozszerza się zakres ubezpieczenia o szkody w ubezpieczonym mieniu spowodowane:
  - 1) działaniem grupy pracowników w celu wymuszenia żądań ekonomicznych lub politycznych,
  - 2) działaniem prawomocnych władz, zapobiegającym lub próbującym zapobiec sytuacjom określonym w pkt. 1) lub też mającym na celu złagodzenie ich następstw,
  - 3) działaniem grupy osób biorących udział w zamieszkach lub rozruchach
  - 4) działaniem prawomocnych władz mającym na celu stłumienie zamieszek / rozruchów lub zminimalizowanie następstw takich zamieszek.
2. TUIR WARTA nie ponosi odpowiedzialności za szkody:
  - 1) wynikające ze stałej lub czasowej utraty kontroli nad mieniem wskutek jego zajęcia, zarekwirowania lub konfiskaty przez prawomocne władze,
  - 2) wynikające ze stałej lub czasowej utraty kontroli nad mieniem wskutek bezprawnego zajęcia jakiegokolwiek budynku/budowli przez jakąkolwiek osobę trzecią,
  - 3) będące pośrednim następstwem szkód w mieniu z zastrzeżeniem, że TUIR WARTA nie jest zwolniona na podstawie pkt.1) i 2) z odpowiedzialności za fizyczne uszkodzenie mienia, powstałe przed stałą lub czasową utratą kontroli nad mieniem.
3. O ile nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności określony w dokumencie ubezpieczenia w odniesieniu do niniejszej klauzuli stanowi górną granicę odpowiedzialności TUIR WARTA na wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
4. Składka w tytule niniejszej klauzuli zostaje określona w dokumencie ubezpieczenia.

Klauzula 10 Ubezpieczenia mienia w czasie transportu.

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU ustala się, że:

1. Za opłatą dodatkowej składki TUIR WARTA rozszerza zakres ubezpieczenia o szkody powstałe w czasie transportu drogowego, pomiędzy lokalizacjami Ubezpieczającego, realizowanego przez Ubezpieczającego lub jego pracowników, pojazdami Ubezpieczającego lub ww. osób.
2. W ramach niniejszej klauzuli TUIR WARTA odpowiada za utratę, ubytek lub uszkodzenie przewożonego mienia powstałe wskutek jednego lub wielu nagłych, niespodziewanych i niezależnych od woli Ubezpieczającego zdarzeń, za wyjątkiem szkód wyłączonych w ust. 4 i 6 niniejszej klauzuli i obejmuje również szkody powstałe w trakcie operacji załadunkowych i wyładunkowych.
3. Ubezpieczenie rozpoczyna się z chwilą rozpoczęcia załadunku mienia w miejscu nadania i kończy się z chwilą zakończenia wyładunku mienia w miejscu przeznaczenia, z zastrzeżeniem, że rozpoczęcie czynności załadunku/wyładunku ma miejsce w czasie nie dłuższym niż 12 godzin przed rozpoczęciem/po zakończeniu przewozu.

4. Ubezpieczenie nie obejmuje szkód powstałych w trakcie transportów realizowanych na podstawie umów przewozowych, spedycyjnych lub umów o świadczenie usług logistycznych.
5. Ubezpieczeniu w ramach niniejszej klauzuli nie podlegają:
  - 1) środki obrotowe, rzeczy ruchome osób trzecich przyjęte do sprzedaży lub w celu wykonania usługi,
  - 2) gotówka i wartości pieniężne,
  - 3) żywe zwierzęta,
  - 4) mienie pracownicze,
  - 5) pojazdy i urządzenia w czasie holowania,
  - 6) pojazdy i urządzenia podczas ruchu o własnym napędzie,
  - 7) urządzenia przytwierdzone trwale do pojazdów transportujących.
6. TUIR WARTA nie odpowiada za szkody:
  - 1) polegające na utracie informacji zapisanych na wszelkiego rodzaju nośnikach danych, w tym magnetycznych i optycznych,
  - 2) powstałe wskutek naturalnego zużycia ubezpieczonego mienia lub jego wad ukrytych, bądź jego właściwości,
  - 3) spowodowane użyciem niewłaściwego środka transportu, nie przystosowanego do przewozu określonego rodzaju mienia, spowodowane złym stanem technicznym środka transportu,
  - 4) powstałe w wyniku niewłaściwego załadowania, umocowania lub rozmieszczenia mienia na lub w środku transportu, niewłaściwego opakowania lub użycia niewłaściwych lub niesprawnych urządzeń do wykonania czynności załadunkowych i wyładunkowych,
  - 5) powstałe wskutek nietrzeźwości, odurzenia narkotycznego lub farmakologicznego kierowcy lub osób dokonujących rozładunku i załadunku,
  - 6) powstałe wskutek kradzieży bez śladów włamania lub zaginięcia.
7. O ile nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności określony w dokumencie ubezpieczenia w odniesieniu do niniejszej klauzuli stanowi górną granicę odpowiedzialności TUIR WARTA na wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
8. Składka z tytułu niniejszej klauzuli zostaje określona w dokumencie ubezpieczenia.

Klauzula 11 Dodatkowych kosztów działalności

Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU ustala się, że:

1. TUIR WARTA pokrywa uzasadnione ekonomicznie, dodatkowe koszty działalności, poniesione przez Ubezpieczającego, związane z zastosowaniem rozwiązań mających na celu uniknięcie lub zmniejszenie zakłóceń w prowadzonej działalności, powstałych lub mogących powstać w wyniku szkody w ubezpieczonym mieniu, za którą TUIR WARTA ponosi odpowiedzialność w ramach zawartej umowy ubezpieczenia mienia od zdarzeń losowych.
2. Ubezpieczenie nie obejmuje :
  - 1) kosztów, które nie są związane z prowadzoną przez Ubezpieczającego działalnością gospodarczą np. związane z inwestycjami, spekulacji giełdowych, handlu nieruchomościami,
  - 2) kosztów poniesionych w związku z ustaleniem szkody, kosztów ponie-

- sionych na zakup nowego mienia, kosztów związanych z ograniczeniem zatrudnienia,
- 3) kosztów, które pozostają w bezpośrednim związku z usunięciem szkody w mieniu,
  - 4) kosztów związanych z decyzją właściwych organów państwowych i samorządowych, które uniemożliwiają lub opóźniają dalsze prowadzenie działalności gospodarczej Ubezpieczającego,
  - 5) kosztów, które wynikają z braku środków kapitałowych Ubezpieczającego niezbędnych do odtworzenia zniszczonego mienia.
3. TUIR WARTA nie odpowiada za dodatkowe koszty działalności, jeśli szkoda w mieniu powstała poza miejscem ubezpieczenia lub w czasie innym niż okres ubezpieczenia mienia oraz w sytuacji, gdy TUIR WARTA nie ponosi odpowiedzialności za szkodę w mieniu.
  4. Brak wypłaty odszkodowania z tytułu ubezpieczenia mienia, ze względu na wysokość zastosowanej franszyzy, nie ma wpływu na odpowiedzialność za szkody objęte ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli.
  5. TUIR WARTA wypłaci odszkodowanie za poniesione przez ubezpieczającego dodatkowe uzasadnione koszty działalności udokumentowane rachunkami powstałe w okresie niezbędnym do przywrócenia stanu technicznego sprzed szkody, nie dłuższym niż 3 miesiące od daty powstania szkody.
  6. O ile nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności określony w dokumencie ubezpieczenia w odniesieniu do niniejszej klauzuli stanowi górną granicę odpowiedzialności TUIR WARTA na wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
  7. Do szkód objętych zakresem niniejszej klauzuli ma zastosowanie franszyza redukcyjna określona w dokumencie ubezpieczenia. Franszyza ustalana jest w dniach, które zostają przeliczone na kwotę w złotych polskich poprzez przemnożenie średnich dziennych kosztów poniesionych w ramach niniejszej klauzuli przez liczbę dni.
  8. Składka z tytułu niniejszej klauzuli zostaje określona w dokumencie ubezpieczenia.

Klauzula 12 Rzeczoznawcy

Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU ustala się, że:

1. Za opłatą dodatkowej składki TUIR WARTA pokrywa koszty powołania wyznaczonego wspólnie przez Ubezpieczającego i TUIR WARTA neutralnego rzeczoznawcy, o którym mowa w § 22.
2. O ile nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności z tytułu udziału TUIR WARTA w kosztach związanych ze szkodą powstałą w okresie ubezpieczenia zostaje określony w dokumencie ubezpieczenia.
3. Składka z tytułu niniejszej klauzuli zostaje określona w dokumencie ubezpieczenia.

Klauzula 13 Ubezpieczenie budynków osób prywatnych

Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU ustala się, że:

1. TUIR WARTA zawiera w ramach OWU mienia od zdarzeń losowych umowę

- ubezpieczenia z Ubezpieczającym będącym osobą fizyczną, nie prowadzącą działalności gospodarczej.
2. Przedmiotem ubezpieczenia mogą być stanowiące własność osoby fizycznej, wynajmowane lub dzierżawione osobom trzecim:
    - 1) budynki:
      - a) mieszkalne wielorodzinne (tj. zawierające 2 lub więcej mieszkań).
      - b) mieszkalne wielorodzinne z lokalami przeznaczonymi do prowadzenia działalności gospodarczej,
      - c) wyodrębnione i przeznaczone do prowadzenia działalności gospodarczej,
    - 2) lokale o przeznaczeniu innym niż stałe lub czasowe zamieszkiwanie, przeznaczone do prowadzenia działalności gospodarczej.
  3. W ramach niniejszej klauzuli ubezpieczeniu nie podlegają :
    - 1) zabudowa zagrodowa,
    - 2) budynki rekreacji indywidualnej
  4. Budynki i lokale mogą zostać ubezpieczone w zakresie:
    - 1) podstawowym , zgodnie z § 5 ust.2 pkt 1a)
    - 2) rozszerzonym zgodnie z § 5 ust.2 pkt 1b) lub pełnym zgodnie z § 5 ust.2 pkt 1c)
  5. Zakres ubezpieczenia o którym mowa w ust.4 może zostać rozszerzony o ryzyka dodatkowe :
    - 1) dewastację, o której mowa w § 27
    - 2) tłuczenie lub uszkodzenie szyb, o którym mowa w § 26, z ograniczeniem do przedmiotów określonych w § 26 ust.2, pkt 1) i 2).
  6. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający i może ona zostać określona w wartości odtworzeniowej lub rzecztywistej.
  7. Suma ubezpieczenia ustalana jest w systemie sum stałych, o których mowa w § 11 ust.2.
  8. Suma ubezpieczenia ulega obniżeniu po wypłacie odszkodowania.
  9. Ubezpieczenie zawierane w ramach niniejszej klauzuli nie podlega rozszerzeniu o klauzule 1-12.
  10. Składka za ubezpieczenie oraz franszyza zostają określone w dokumencie ubezpieczenia.